

Unitárius Élet

70. évfolyam, 1 szám, 2016. január-február. Megjelenik kéthavonta.

Életünk táblája

Nagy örömömre új iskolai táblát kaptunk a tanterünkbe! Az ódivatú, fekete, krétás helyett most már fehérre, írhatunk. Alumínium keret, műanyag lekerekített sarok, külön tartó a törlőnek, mágneseknek, filceknek. Isten veled krétapor! Az új táblával kapcsolatos jó dolgok közül az egyik legjobb az, hogy különböző színű tollakat használva kiemelhetem a lényegét. Ha pedig hibáznék, akkor egy mozdulattal letörölhetem és kezdek újra, előről, amit elvéstem. Azonban volt valami, amit csak később, a minden napi használat közben vettem észre. Bárhogy töröltem is foltok maradtak rajta. Súrolhattam mosószeres ronggyal, de a felírt szöveg halványan ottmaradt. Csalódottságom, akkor múlt el, amikor valaki adott abból a különleges szerből, ami egy szempillantás alatt eltüntette a régi felírások nyomait. Táblám éppen olyan fehér lett, mint új korában.

Újév elején járunk. Végig nézve az elmúlt esztendő napjain, megpróbálhatjuk kitörölni mindazt, amiben hibáztunk, azért, hogy mindent előről kezdve, tisztán vághassunk, neki 2016-nak. Megpróbálhatjuk eltörölni, azokat

a perceket, amikor túl önzők voltunk és csak saját magunkra figyeltünk. Résztelenségünket, amikor másokról elfordítottuk tekintetünket. Amikor nem másokért, hanem mások ellen beszélünk. Magunk mögött hagyni gyengeségeinket, kapkodásból, nagyravágyásból fakadó rossz döntéseinket. Néhány több is volt, mint egy hibás döntés. Tudatosan véghez vitt rossz cselekedet, amellyel Isten törvényét sértettük meg. Ráadásul ezek közül jó néhányat már nem is először követtünk el! Ezek a tetteink pedig, mérgezték hétköznapjainkat, nyomot hagytak bennünk, rajtunk.

Ami, már megtörtént úgy eltörölni, mintha soha nem lett volna, lehetetlen. Dolgaink rendbetételéhez segítségre van szükségünk, Isten megbocsátó szeretetére. Az ő irgalmas szeretetére, ami az egyetlen, amely képes eltörölni foltjainkat azzal, hogy időt és lehetőséget ad a megtérésünkre és jobbaválásunkra. Úgy, mint a különleges táblatisztító. Ha őszintén megtérünk, bűneinket megbánjuk, akkor napról napra megerősödünk, és mi is olyan fehérek lehetünk, mint az a bizonyos tábla, örömet okozva létezésünkkel az idei évben Istennek és embereknek egyaránt.

Szász Adrienne

Évkezdet

Amikor a nyolc nap elmúlt, és körül kellett őt metélni, a Jézus nevet adták neki, ahogyan az angyal nevezte őt, mielőtt még anyja méhében megfogant. (Lk 2, 21)

Vannak, akik szeretik az új kezdetet. Keresik a kihívásokat, vállalkozó szellemük olthatatlan vágya a megmérettetés. Terveznek, jövőt építenek, ambíciójuk erős.

Mások nem szeretik az újat. Számukra a megszokott biztonságot ad, ez által kiszámítható. Félnék a változásoktól, ezért inkább hátra felé tekintgetnek, és szívesebben élnek a múltból. De ismerek olyanokat is, akik alig ismerik az újat, annyira el vannak foglalva. Az ő életükben a kezdet és a vég esetleges. Ők az időtlenek, akik kötöttségek nélkül élnek.

Újévet kezdünk. Az előzőt már ismerjük, az újról még csak a nevét tudjuk: 2016-nak hívják. Az előzőt vagy megszeretjük, értékeljük, mesélünk róla, képét emlékezetünkbe vesszük, vagy gyorsan elfelejtjük, menekülünk előle, magára hagyjuk.

A vadonatúj évet megpróbáljuk elképzelni, így szinte még minden titok. Ebbe a bizonytalanságba érkezik hozzánk ünnepélyes magabiztossággal az evangélium egyetlen mondata, amit ide hoztam: „Amikor eljött a nyolcadik nap... a Jézus nevet adták neki.” Az a mondat, amelyik a világtörténelem legnagyobb nevééről szól. Ez a vers, már nem tartozik a megszokott betlehemi történethez, és még nem bontakozik ki benne a későbbi nagy történet. Ez a versecske mégsem jelentéktelen. Mert itt hangzik el először ember szájából a Jézus neve.

Január első napja, Jézus nevének napja. A karácsonyi események leírásából tudjuk, hogy Máriának és Józsefnek nem adatott meg a szép szülői feladat, akár felmenőik nevét, akár számukra kedves neveket listázva kiválasszanak egy fiú és egy lány nevet. A nevet, mint minden mást angyal közli velük. Isten fia a szabadító, megmentő, héberül Jehosua, Józsué, vagyis Jáhvé megszabadít, amely görög nyelven Jézus.

Az ember neve alá két évszámot és egy kötőjelet szoktunk írni. Egy kötőjelnyi életünk van. Ha nem vagyunk olimpikonok, felfedezők, előadók, nagy művészek, nevünket néhány évtized múlva elfelejtik.

Jézus nevét nem lehet elfelejteni. A történelem folyamán sokszor próbálták ezt elfelejtetni, de minden ilyen próbálkozás kudarcra végződött. Jézus neve nem márványba van vésve, hanem az emberi szívekbe és a keresztény emberek szívükben hordozzák és adják át azt nemzedékről, nemzedékre.

A vallási tolerancia jegyében le lehet venni a keresztet középületek faláról. Lehet olyan Bibliát nyomtat-

ni, amelyben Isten neve helyett üres karakterek ékte-lenkednek, hogy ki-ki gondoljon oda azt, amit akar. Meg lehet fosztani az örökzöld karácsonyfát, új néven ünnepi fát, eredeti üzenetétől. Jézust le lehet takarni, akár össze is lehet törni a jászolban vagy a kereszten. De Jézus maga mondja a virágvasárnapi farizeusoknak: akik erősen kifogásolják a Jézust dicsérő hozsannát, „ha ők elhallgatnak, akkor a kövek fognak kiáltani.” (Lk 19, 41)

Kiáltsanak hát a kövek. Az élő kövek! Minél erősebb valakinek a hite, annál kitörölhetetlenebb az ő neve. Hogy hányan akarják névtelen sírba temetni 2016-ban Jézust, hogy helyette, valami vagy valaki más támadjon, fel a szívekben azt ma még nem tudjuk. Azt sem, hogy hány újabb országban kezdik el üldözni a keresztényeket. Viszont abban reménykedhetünk, amire a próféta tanított minket: „Mert akik az Úrban bíznak, erejük megújul. Szárnyra kelnek, mint a sasok. Futnak, és nem fáradnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézs 40, 31.)

Esztendőnket kezdve, erősen megfogalmazódik az európai keresztényekben a kitartás vágya. Főleg azt követően, ami 2015 tavaszát követően elkezdődött ezen a földrészén. Jézusi közösségek csak úgy maradhatnak életben, közöttük mi unitárius keresztények, ha lankadatlanul felvállaljuk gondolattal, szóval, cselekedettel azt, akiről nevünket kaptuk. „Aki vallást tesz rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt.” (Mt 10, 32)

A bizonyoságtételeinkbe nem szabad belefáradni az újesztendőben sem. Vallást tenni Jézusról és néven nevezni őt a tanterem katedráján, a templomok előtt felállított betlehem mellett, az Európai Parlamentben, a Prima Primissima díj átvételekor nem szűgyen.

2016-os naptárunk mindennapjára ír Isten egy ígét. Egyet most idéznék én: „Ahogyan az anya vigasztalja fiát, úgy vigasztallak titeket én.” (Ézs 66, 13) Egyre nagyobb igényünk van erre az ígéretre. Szükségünk van, lesz ebben az évben is a Vigasztalóra. Ezért itt nekünk az idei évben újból és újból találkozni kell. De addig is induljatok, induljunk reménységgel az új esztendőbe. Ámen!

Kászoni Kövendi József

Böjt

„Minden, ami Istentől született, legyőzi a világot; és az a győzelem, ami legyőzte a világot, a mi hitünk.” (1Ján 5,1)

Kedves keresztény testvéreim! Kinek higgyek?! Mindenki mondja, hogy mit tegyek... persze, mert neki az az érdeke!

Elvlasztó világunkban, az enyém, tiéd, övé ragozásában megnyugtató számomra, hogy Isten teremtett törvényei működnek, körülöttünk és bennünk is. Ta-

vasszal, Húsvét az Újjászületés ünnepe előtt a megtisztulást emeljük most figyelmünk középpontjában. Szakadjunk ki most erre az olvasásnyi időre a megszokottból, lelkünk kövesse a régi és most is aktuális gyakorlatot a böjtöt.

Szeretetvendégségeink egyikén a házigazdák kedvesen kínálták vendégeinket. Tessék fogyasztani! Jaj, de jó, éppen fogyókúrázom, ha azt mondja, fogyaszt, veszek belőle! Szóval így is lehet fogyni és fogyasztani!

A böjt tudatos tartózkodás evéstől, ivástól, vagy mindkettőtől. Orvosi szempontból úgy vélik, hogy a böjt 16 órával az utolsó étkezés után kezdődik. Változó időtartamú lehet, egy naptól akár egy hónapnál is tovább tarthat. A rövid idejű böjtök minden ember életének részei, amint az evés és nem-evés váltják egymást, az angol nyelvben ezért nevezik a reggelit breakfast-nak, vagyis böjt-törésnek.

Böjtölni régebben elsősorban vallási hagyományok, újabban jellemzően egészségügyi, nem ritkán különféle spirituális okokból szoktak. Ha emlékszünk még nagyszüleink szerdán és pénteken, húsvét előtt és különösen Nagypénteken tartózkodtak az evéstől. Mostanában fogyókúrázni szoktunk.

A sok ember központú megközelítés után következnek a vallási hagyomány felelevenítése. Ugyanis ritkák azok az emberek, akik valóban böjtölnék 6 hétig húsvét előtt. Mégis, mindenekelőtt nekünk van szükségünk az önmegtartózkodás által az önmeghaladásra. Így győzhetjük le magunk kívánságait, a világot, hogy a hitünk megerősödjön és megtartsa bennünket!

A sokféle irányzat ellenére a böjt szinte az összes világvallás szerves részét képezi. Az ókori görög filozófiai iskolák elsősorban a szellem megtisztulását várták a böjttől. Ami sok, megárt – vallotta Hippokratész. Püthagorasz 40 napos böjtöt követelt meg a tanítványaitól, mielőtt beavatta őket filozófiai tanításaiba. Azt tartotta hogy csak az ilyen hosszú böjt képes tanítványai agyát annyira megtisztítani, hogy azok képesek legyenek befogadni az élet titkairól szóló tanításait. Platón és Arisztotelész is rendszeresen böjtöltek. Az ókori szíriaiak heti egy napot böjtöltek. Az ókori görögök és rómaiak az isteni titkok felismerését remélték a böjttől. A misztériumvallások és jóshelyek papjainak böjtölniük kellett hogy megtudakolják az istenek az emberek számára adott utasításait. A böjt által arra törekedtek, hogy elérjék a megtisztulást, az istenihez való hasonlóságot és vele való egyesülést.

Az Ószövetségben a böjt a bűnbánat és a megtérés legösszetettebb formája, amely alázatra nevel és felébreszti bennünk annak tudatát, hogy nem közeledhetünk Istenhez gögös büszkeséggel. A Biblia tanítása szerint a böjtölés erőteljessé teszi az imádságot. Mózes szintén 40 napi teljes böjt után kapta kézhez a Tízparancsolatot. A bibliai Dániel három napig böjtölt, hogy megismerje a király álombeli látomását, s ezáltal elnyerje a kegyelmet, hogy megértse az álom jelentését. A judaizmus követői Jóm Kippurkor böjtölnék.

Jézus maga is 40 napig böjtölt a sivatagban, mielőtt megkezdte volna tanítói szolgálatát. A korai keresztények is böjtöltek hetenként egy vagy két napot. Ma a különféle keresztény felekezetek változó szigorral tartanak böjtöt, de leginkább csak részleges böjtöt, például tartózkodnak húсок és tejtermékek fogyasztásától, illetve naponta csak egyetlen alkalommal étkeznek.

A böjt az iszlám öt pillérének egyike. A ramadán folyamán tartott böjt a legismertebb ilyen gyakorlat. Buddha idejében a böjt a szerzetesi élethez tartozott ugyanúgy, mint a napi egyszeri étkezés. Manapság a buddhista szerzetesek és apácák nagy része a déli ebéd után a következő nap reggelig nem étkezik. A hindu életviteli előírások a hold ciklusához és a vallási ünnepekhez igazított szigorú böjtrendet tartalmaznak.

A középkori japánok különleges templomokban heteken át koplaltak. Az indiai jógik és az amerikai indiánok is böjtöltek a testük feletti uralom eléréseért és hogy szellemük és lelkük megvilágosodjon. Uszui Mikao japán szerzetes több hét böjt és meditáció után fejlesztette ki a reiki gyakorlatát. A buddhista Bódhidharma szintén hosszú időn át meditált és böjtölt, mielőtt létrehozta a buddhizmus zen ágát illetve kidolgozta a saolin kungfu alapjait.

Ennek az ősidők óta ismert és alkalmazott módszernek csak a 19. század végén fedezték fel újra nagy jelentőségét. A természetben élő vadállatok ösztönösen tudják mi a helyes és ha betegség lép fel náluk, napokig vagy hetekig nem vesznek magukhoz táplálékot. A böjt-kúra nemcsak a betegségek gyógyítására, hanem megelőzésére is alkalmas.

„A böjt kétségkívül a leghatásosabb biológiai módja a kezelésnek. Egy kés nélküli műtét.” (Otto Buchinger) A böjt célja az, hogy – a belső pihenésen át – a szervezetet hozzásegítse, hogy az gyógyítsa és újítsa meg önmagát. Az eddig rendszeresen magunkba tömött ételek ill. italok megemésztésére lekötött energia felszabadul és a szervezet belső gyógyító ereje most teljes erőbedobással próbál szabadulni az évek során lerakódott káros anyagoktól és mérgektől. Kidob mindent (a beleken, veséken, tüdőn és bőrön át), ami zavarja és megbetegíti. Addig nem pihen ez a kitessékelő erő, amíg munkájában táplálkozással nem akadályozzák. A belső orvos hatalmas előnye bármilyen külsővel szemben, hogy soha nem hibázik, megfelelő időben és sorrendben tér rá a testben és a lélekben lévő lerakódásokra és csomókra, mivel úgy ismer bennünket, mint saját mély lényünk részét, jobban, mint ahogy mi tudatosan ismerjük magunkat. Egy valóságos forradalmi állapot zajlik le a szervezetben.

Ez a forradalom zajlik a tavaszi megújulásban a természetben is. Vallásos hagyományaink, amint felsoroltam, pedig igazolják, hogy a lélek és a szellem megújulása is éppen most időszerű, harmóniában a teremtett világ megújulásával.

Csak az böjtölnön hosszabb ideig, akinek a teste már hozzászokott a böjthöz. A hosszú böjtök nem kezdőknek valók. A böjt-kúra olyan mélyhatású gyógymód, amely alapos ismeretet és tudást igényel. A tudatlan koplalás súlyos következményekkel is járhat.

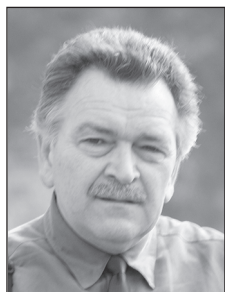
Magyarországon az elmúlt ezer évben a keresztyén hagyományok, részben régebbi pogány szokások jellemezték a böjt helyét a hétköznapi életben. Ma már meglehetősen nagy divatja van a különféle böjt-formáknak. A böjt a test megtisztulásán át dimenziókat nyit meg a szellem és a lélek felé. Három nagy ajándékkal jutalmaz, testi, szellemi és lelki megtisztulással, amelyből csodás életerőt és egészséget meríthetünk. A rendszeres böjt és a természetes, megfelelő életmód segítségével megtalálod lelki egyensúlyodat, ami a modern

élet legnagyobb adománya. Agyunk olyan lesz mint egy szivacs, ami minden új tényt és tudást magába tud szívni. A legfontosabb ajándék pedig, hogy olyan belső békességet és lelki nyugalmat kapunk, ami életünket fantasztikus élménnyé varázsolja. Húsvétra pedig ezen keresztül vezet utunk, ebben győzedelmeskedhet hitünk... teljesen kapcsolódunk egymáshoz a jelenben, Jézus emlékéhez évezredek mélyéről és az Isteni egységéhez minden időben! Ámen.

Bartha Mária Zsuzsánna

A kérő gyermek

„Közületek melyik apa ad a fiának követ, amikor az kenyeret kér? Vagy ha halat, akkor hal helyett tán kígyót ad neki?” (Lk 11,11)

Kedves Testvéreim, szeretett Atyámfiai! Juhász Gyula gondolatával indítom mai beszédemet: *„Az én imádságom: lelkem Istene, őrizd meg bennem mindhalálig a gyermeket, akinek születtem.”* (Juhász Gyula) Ez a beszéd is a kitartó imádkozásra buzdít. Ezt Jézus – hasonlóan az eddig megszokottakhoz – újabb párhuzam felállításával éri el. Ha megfelelően odafigyelünk a példabeszéd mondanivalójára, akkor nemcsak kellemetlen élményben részesülünk magunkkal kapcsolatosan, hanem ráismerünk különleges tulajdonságainkra is.

A példabeszéd előzménye többnyire mindnyájunk számára ismert. Az állhatatos imádsággal kapcsolatos tanításokat olvassuk, melyek közül csupán kettőt említek. Az egyik az Alkalmatlankodó barát példázata, melyben éjnek idején kenyeret kér emberünk. A másik tanítás a kitartó keresésre, zörgetésre vonatkozik, mely során az illető megtalálja, amit keres, illetve kinyílik számára a bezárt ajtó.

A példabeszéd előzménye többnyire mindnyájunk számára ismert. Az állhatatos imádsággal kapcsolatos tanításokat olvassuk, melyek közül csupán kettőt említek. Az egyik az Alkalmatlankodó barát példázata, melyben éjnek idején kenyeret kér emberünk. A másik tanítás a kitartó keresésre, zörgetésre vonatkozik, mely során az illető megtalálja, amit keres, illetve kinyílik számára a bezárt ajtó.

A példabeszéd tartalma további tanításokat tár fel, melyek a kitartó imádság nyomán megszületett áldás felé fordítják figyelmünket. Félreérthetetlen Jézus jelképes tanítása, melyben megválaszolatlan kérdéseket helyez egymás után. Nincs is szükség feleletet adnunk ezekre, hiszen magától értetődők a sorba állítható pozitív válaszok. Nem vitatkozhatunk azon, hogy követ kap-e édesapjától a kenyeret kérő gyermek, vagy kígyót, ha halat szeretne enni. Senki nem feltételezi egyetlen, jó édesapáról, hogy tojás helyett skorpiót lopjon gyermeke tányérjába. Ezt követően hangsúlyosan megjelenik Jézus tanításában az őszinteség igénye. Különös módon kijelenti, hogy gonoszak vagyunk. Úgy általában. Majd nyomban megdicsér, s amennyiben gonosz létünkre mégis képesek vagyunk teljesíteni gyermekeink, embertársaink kérését, vagyis tudunk jót is tenni velük, akkor nyugtassuk meg magunkat, hogy sokkal inkább tesz jót gondviselő Atyánk azokkal, „akik kéri tőle”.

A mondanivalót három részben tárgyalom mai beszédemben. Először a legizgalmasabb területre figye-

lek, melyen általában, vagy viszonylag gonosznak minősített édesapákkal találkozunk. Persze nem esik jól egyikünknek sem, ha gonosznak tartanak, még kevésbé, ha gyermekeink ezt mondják rólunk, de rosszabbat teszünk, ha vitába keveredünk ezzel kapcsolatosan. Sem hangsúlyozni, sem eltörlni nem akarom Jézus megállapítását, amikor azt mondja, hogy „*gonosz létekre*”, viszont éppen a lelkiismereti számbavétel szükségessége miatt fontos szembe néznünk a kijelentéssel. Fáj, ha rossz embereknek tartanak, mert mondjuk, hogy nem jellemző ránk. Vagy legalább is, nem mindnyájunkra. Nem is arról van szó, hogy tudatosítsuk és állandósítsuk a bennünk levő gonoszságot, hanem egyszerűen lássuk be, hogy nem mindig állunk a jóság magaslatán. Sok esetben lehetnénk jobbak is. Vagy, úgy általában.

Az első, és mindennél fontosabb kötelességünk édesapaként, hogy gondoskodjunk gyermekeink táplálékáról. Elképzelhetetlen, hogy valaki, az édesapák közül – tréfaként is akár – követ, Isten őrizz – kígyót, vagy skorpiót csempésszen gyermeke tányérjába. S mert megtörténtek hasonló gonoszságok, ezért erősítette Jézus ezzel kapcsolatos megállapítását. Maradjunk annál a felfogásnál, mely nem minősíthető pozitívnak, de erkölcsileg alátámasztott, s melyet egy régebbi beszélgetésünk alkalmával mondott egyik ismerős lelkész társam. Nem tudom szó szerint idézni őt, de lényege ez volt meggyőződésének: ha gyermekéről van szó, akkor bármilyen tette képes, vagyis tiltott cselekedetet is végrehajt, akár börtönbe is megy, mert azt szeretné, hogy gyermeke ne érezzen fizikai szükségét.

A második mondanivaló arra készít, hogy ismételten önmagunkra figyeljünk. Most nézzünk szembe magunkkal, hogy milyen édesapák vagyunk. Végig nézek a jelenlevő édesapákon, s megnyugvással tapasztalom, hogy bizonyára senki nincs közöttünk, aki visszaélt volna édesapai hivatásával. Megszakadt volna férfiszívünk, ha csúfot üztünk volna gyermekeinkkel. Hála Istennek a legtöbben nem tapasztaltuk éhezve, szomjazva a testet-lelket kínzó szükségét, de hallottuk szüleinktől, megtanulhattuk az évek során, hogy sok „szülő saját szájától vonta meg a falatot”, hogy felnevelhesse gyermekeit. Az oktalanoknak nevezett állatok, madarak sok törődéssel nevelik fiaikat. S akkor mi, Istennek értelmes teremtményei ne tegyük meg azt, amit megkövetel édesapai „*beosztásunk*” a családon belül? Nemcsak az elmaradhatatlan táplálékkal kapcsolatosan kell eljárunk a fentiek értelmében, hanem a többi területen is. Időnkénti gonoszságunkat erősítik

azok az esetek, melyekben – talán önhibánkon kívül, de gyermekeink felé nem teljesítettük ígérletünket. Bármennyire is fáj ez a visszaemlékezés, be kell ismernünk, hogy csorbát okoztunk gyermek-édesapai kapcsolatunkban. S nem megréftünk gyermekeinket, hogy követ, kígyót, skorpiót tettünk ennivaló gyanánt eléjük, nem nevelési szándék végeztette velünk ezt, hanem egyszerűen, valamiben csalódást okoztunk nekik.

A harmadik tanításban párhuzamot látunk édesapai, gondoskodó magatartásunk, Isten hozzánk való viszonyulása között, valamint szembe kerülünk egy lényeges megállapítással is. Ez alatt pedig már nem csak a kitartó kérést kell értenünk, hanem azoknak a személyeknek a megjelölését is, akiknek csakugyan szükségük van Isten áldásaira. Tehát, feltételezzük magunkról, hogy mindez ideig jó édesapáknak bizonyultunk, és ezt ki-mondjuk: így is van. Igen ám, de egyszer legalább velünk is megtörténhetett, hogy nem teljesítettük valamiért gyermekeink kérését. Ne menjünk bele ennek részleteibe! Azt is megállapíthatjuk magunkról, hogy viszonylag jóknak bizonyulunk embertársainkkal szemben. Itt is bekövetkezhetett legalább egy hiba. Vonjuk le a következtetést, melyet sorozatosan megtett Jézus is annak idején. Emberekként jót teszünk gyermekeinkkel, embertársainkkal, s akkor gondoljuk csak el, hogy mennyivel inkább jót tesz Isten mindnyájunkkal. Őt ugyanis soha nem befolyásolja külső szempont. Nem ragadtatja el magát pillanatnyi megérzése miatt, és nem dönt elhamarkodottan. Lehet, hogy időnként ké-sésnek minősítjük hallgatását, de jóságában és szeretetében állandó és következetes marad.

A második tényező, hogy csakis azok várhatnak Isten bekövetkező áldásaira, akik kitartó hittel kérik. Itt viszont az Istenbe vetett hit a meghatározó. Ezért nem beszélünk azokról, akik nem hisznek Istenben. Ezzel szemben beszélünk magunkról, akik hiszünk, remélünk áldásaiban. Mennyire hatásosnak bizonyul ebben a kapcsolatban a gyermek-édesapa viszony! Ha gyermekünk elének állt, vagy előáll valamilyen kéréssel, akkor azért teszi, azért mondja el nekünk, mert bízik abban, hogy meghallgatjuk őt. Lehet, hogy nem minden esetben „bizalmas” a kérés, de egyértelműen hisz abban, hogy meghallgatjuk, s lehetőség szerint teljesítjük kérését. Amennyiben elfordulunk tőle, lehet, hogy továbbra is megbízik az alapvető kérdésekben, de megkímél a bizalmas ügyei előtárástól. Vagyis, hiszi, hogy előteremtjük a szükséges enni-innivalót, a cipőt, öltözetet, stb., de további lelki kérésekkel nem terhel bennünket. A hit világában ez annyit jelent, hogy amikor megfogalmazzuk kéréseinket Isten felé, akkor hisszük, hogy hamarosan teljesíti azokat. Itt is fenn áll annak lehetősége, hogy Isten késlekedését okolva elfordulunk tőle, vagy talán többé nem is keressük őt. Meg kell tudnunk végre, hogy Isten viszonyulása nem hasonlítható az emberéhez. Lehet, hogy késik a beteljesülés, de nyugtassuk meg magunkat, hogy mindeddig egyetlen ember életében sem maradt el, aki kitartóan kérte tőle.

A példabeszéd időszerűsége vitathatatlan, hiszen egyikünk sincs abban a helyzetben, hogy naponta, vagy időnként ne keresné meg valaki kéréseivel. Egyszerűen

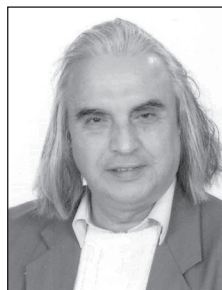
előnyösnek mondható, akiket naponta így emlegetnek, hogy édesapám. Én úgy vagyok ezzel, hogy valahányszor szólítanak gyermekeim, mindig nyomban várom a kérést. Bevallom – éppen azért, mert időnként magam is gyengének bizonyulok –, fohászkodom Istenhez, hogy gyermekeim elhangzott kérése után megfontolt döntést hozzak, s ne kelljen visszautasítanom őket, vagy, ha megígértem valamit, akkor Isten segítségével teljesítsem azt. Három tényező miatt cselekszem így. Először, mert ezt kaptam szüleimtől, másodsor mert magam is így érzek ezzel kapcsolatban, harmadszor pedig nem lényegtelen Jézus tanítása, aki folyamatosan arra biztat, hogy Isten meghallgatja és teljesíti a kitartóan imádkozó emberek kérését. Ha gyermekeink úgy kérnek és várnak tőlünk, mint ahogy mi kérünk és várunk Istentől, akkor abban kell járnunk, hogy megbízhatóan viselkedjünk, bizonyítsunk. Tudom, hogy ez majdnem lehetetlen, de ha meg sem próbáljuk, akkor csak arra számíthatunk, amit Jézus a példabeszédben is megállapított: Gonosz emberek maradunk, s lassan beletörődünk ebbe a tudatba. Nem arra igyekszünk, hogy jobb emberré legyünk, hanem arra, hogy makacs gyermekként magunk birkóz-zunk meg életünk nehézségeivel.

Beszédemet egy idézettel kezdtem, egy másikkal zárom: „*Ó igen, adni kell, adni, mindent odaadni. Munkát, erőt, életet. Pénzt, ruhát és kenyeret. Könnyet, mosolyt, simogatást. Jó szándékot, jó akarást, imádságot, egészséget. Melegséget, élő hitet. Odaadni akárkinek, a legelső nincstelennek, a náladnál szegényebbnek. Szeretettel adni és érte semmit sem kívánni. Így kell élni.*” (Mezei Mária) Adjon Isten jó gyermekeket, kérőket, tiszteletudókat, nekünk és bennünk! Ámen.

Pap Gy. László

Fényt hagyni magunk után

„...tudom, kinek hittem...” (2Tim 1,12)

Christus ante portas! – Krisztus a kapuk előtt áll! – idézhettük egy kis parafrázissal, változtatással a híres történelmi mondást Virágvasárnapján.

Virágvasárnapja az ismert események és a bekövetkezendők tanulságaival a kiszűrés, az önki-szűródés alkalma lehet és kell is, hogy legyen; modern vallásosságunk szempontjából nincs üdvtörténelmi, hittani jelentősége. Lármafa, amilyent eleink gyűjtöttak hegyeinken, ha jött a veszély, véres kard, amit végighordoztak hősi elődök, ha a vallásos, keresztény-magyar létünk helytállást kért, emberi életünk fenyegetetté lett. Mert a mindenkor virágvasárnapján tömegben az őszinte kitarulkozók, szent, krisztusi szándékok mellett mindig ott lapulnak, elvegyülnek a minden rangú és rendű helyez-

kedők, a Jézus bölcsője körül is csupán véres sikert elérő Heródes-lelkű, ármánykodó, pusztítani akaró fenevadak, akik a magzattól a tehetetlen aggastyánig minden életre és az emberiség alkotta értékekre törnek, akik a virágvasárnapi hozsánnás vígságban, önfeladt ünneplésben is már Golgotáról álmodnak, keresztet faragva és készítik annak forgatókönyvét. Egyszerű unitárius hitünkkel, mi a virágvasárnapi várakozással, megemlékezéssel, az élő és ható szellemű Jézussal megyünk tovább az ünnep felé, és utána is, akinek útmutatásai, barátsága, szelíd embersége a sokszor bevehetetlennek látszó hitvárainkat, életünket lelki otthonná teszi, templommá tudja magasztosítani. Ezért, ünneplő testvéreim új évezredünk második évtizede tavaszvárásában is ünnepet megszentelő, megáldó ténykedésünk lehet a húsvét „körüljárása”.

Most ne azzal foglaljuk le gondolatainkat, tavaszi erővel előtörni akaró, megszületni akaró érzéseinket, hogy mi történhetett az első húsvét alkalmával, hogy hogyan és miért maradt vagy nem maradt a sír üresen. Bár mindig jó az Írás bővelében élni, de félt, hogy ünnepleni vágyó, hitre, lelki megújulásra váró életünk is üresen maradhat, ha nem „földre néző szemekkel”, szándékkal ereszkedünk alá a misztikum egéből melléje szegődni annak, aki számunkra „út, igazság és élet” ünnepek előtt és után is. Hagyjuk most a látomásos aszszonyi lelkeket, szemtanúknak kikiáltott jelenlévőket vagy hallomásból vallomástevőket, és járjuk úgy körül ezt az „eseményt”, ahogy Kovács Gábor Kő című versében, katolikus költőként leírja, amikor jön a hatalom gőgös szava: „Jól göngyöljétek lepedőbe, / ki ne jusson a levegőre, / nagy követ tegyetek elébe, / elő ne jöjjön újból élve! / Pecsétet tegyetek a kőre, / tanácsos őrizkedni tőle, / őrség álljon a kő elébe, / elő ne jöjjön újból élve! / Legyen eltemetve örökké, / nevét se említsétek többé. / Kiömlött már a szíve vére, / elő ne jöjjön újból élve! / De mihaszna kő, mi haszna őrség, / minden zárat nevetve tör szét, / Pecsétnek, kőnek haszna nincsen, / hatalmasabb az élő Isten! / Megöltétek az élet urát, / de fénye ragyog a sírkövön át, / és élni fog, / élni fog Ő!” Életünk örök, nagysúlyú batyuját vigyük mi is az események felé: tudjuk-e kinek és kiben kell hinni? Egyértelműnek látszik a felelet: nem azoknak, nem olyanoknak, akik árnyékot hoznak életünkre, életünkbe, de, igenis, azoknak, akik „fényt hagynak maguk után, miként a Messiás” – ahogy olvashatjuk Mécs László versében.

Eljutni eddig a felismerésig, s ebben a hitben való megerősödésig, mennyit kell tusakodjunk, hogy meggyőződjünk róla, és meggyőzzük a minket körülvevő mikro és makró világot erről. Jákobi erővel kell kapaszkodjunk bizonyosság-akarásunkba: addig el nem engedem, amíg meg nem áld a Vagyok, aki Vagyok. Ady Endrész elszántsággal oszlassuk lelkünknek barna gyászát, örökös kereső nyugtalansággal „míg hitedet meg nem nyerem”, meggyőzve arról, hogy „nem szabad hinni senki másban”, miután „szívemben őt megtaláltam, / megtaláltam és megöleltem”.

Babits Mihály szinte mérhetetlenül elviselhetetlen szenvedéseiben önmarcangolóan vallja meg, hogy sokszor nem keressük eléggé odaadóan, mindent megcsele-

kedve, az alkalmakat áron is megvéve, azt vagy azokat, akikben érdemes, akiknek érdemes hinni: „*Ki farag valaha bennünket egésze, / ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne, / ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló, / legfájóbb mélyünkbe befúró fúró? / Szenvedni annyi, mint diadalt aratni: / Óh, hány éles vasnak kell rajtunk faragni, / míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya, / beállítson majdan szobros csarnokába.*”

Juhász Gyula katolikus pap-tanár-költő tudja már, hogy kinek és kiben kell hinnie, és ebbéli hitének megerősítésére gyönyörű sorsot kér magának: „*Viharodnak palástját áldva add rám, / s villámodat érezzem szívemen! / Óh, gyűjts ki engem, mint szent jegyenédet, / hogy égve égjek, s a mély éjszakát, mint áldozati láng ragyogjam át. / Mert égve égni: ez a földi élet/ S beléd hamvadni boldog epedőn...*”

Dsida Jenő, aki szomorú-szelídszép hitével dudorássza húsvéti énekét az üres sziklasír mellett, őt sem a sír ijesztő iszonyata foglalkoztatja, fakasztja dalra, hanem az élő Jézus, akinek nyomán, „...*ahol lépked, jobbra-balra / ezer madár fakad dalra, / s ring, hullámszik a vetés.*” A költő hisz neki, és tudván, hogy kinek hisz, feltétel nélkül vállalja követni: „...*földön kúszom könnybe lábadt / szemmel, szinte testtelen, / Fennakadva tüskeágon, / éjsötét nagy pusztaságon / étlen, szomjan vágok át, ...S közben dalolok az égről, / pálmás, örök dicsőségről, ...Mert az égi útnak elve: / kúszva, vérzön énekelve, / portól, sártól piszkosan / menni mindig biztosan... S kopjék térdig bár a lábam, / tudom, az ég kapujában / utolérlek, Krisztusom!*” Ugye, kedves testvérem, már a golgotai kereszt árnyéka, erősnek hitt emberek gyarlóvá romlása, péteresedése, a virágvasárnapi ujjongó tömeg egy részének páfördulása vissz irányba, „*visszasaulosodása*” (későbbi értelemben), a nagyheti események sem tudják lassan visszafogni diadalmas húsvéti hitünk rügybomlását, tudjuk, kiben kell hinni, kinek kell hinni azért, hogy örökélet reményével éljünk, akár ünneplünk, akár dolgozunk. Ahogy Jézus imájában szól: „*Az pedig az örökélet, hogy megismerjenek Téged, az egyedül igaz Istent, és akit elküldtél, a Jézus Krisztust.*”

Csak ez lehet nekünk az igazi húsvét, minden csodás esemény nélkül megismerni Isten gondviselő jóságát, megismerni Jézust és követni. Számunkra, a küldetésével járó próbákat a legmagasabb fokon kiálló Jézus már rég más kell legyen, mint a teológiai dogmák, az emberek által alkotott előírások rideg kódéba burkolt Krisztus. Olyan Jézussal találkozunk húsvéti ünnepünk hajnalán, mint amilyent az akkori elsők is, asszonyok, őrzők, bárki látni akart, akartak, akit követni vállaltak, mert hittek neki, akár tanítványaiként, akár hallgatóiként, akár titkos Nikodémusz-látogatóikként. Ez lesz az a Jézus, akinek nekünk is hinni kell és lehet, akivel végigjárhatjuk a kiszabott életéveinket. „*Én sok éjszaka láttalak már, / hallgattalak is számtalanszor, / és tudom, hogy te egyszerű voltál, / szürke, fáradt és hozzánk hasonló. / Álmatlanul csavartad a számkivetettek útját, / a nyomor, az éhség siralomvölgyeit... / Hangod fájó hullámokat kavart, / mikor a sok beszéd után / rekedten újra szólani kezdte. / Megtépett és színehagyott ruhádon / vastagon ült a nagy út pora, / sovány, széltől-naptól*

cserzett arcodon / bronzvörösre gyült a sárgaság, / s két parázsló szemedből sisteregve hullottak / borzas szakálladra az Isten könnyei"- vallja a zsidó vért is hordozó kemény katolikus keresztény Dsida Jenő. Azt a fényt, ami Jézus után maradt, hitünk szerint, az élő, küzdő istenfia hagyta maga után. Rendületlen hittel bízva Istenben, rövid három év alatt olyan megtartó eszmrendszer, szellemiséget hozott létre és valósított meg, amit egy hagyományos zsidó ünnep eseményei nem sodorhattak el, tehettek tönkre. Örökéletű ez a fény, mint ama betlehem-i csillagfénye is harminchárom évvel korábban.

Az egyetemes kereszténységen belül nekünk, unitáriusoknak is kötelességünk átültetni, beplántálni mindennapjainkba ezeken a tájakon is ezt a hagyatékot, húsvéti élményt, amelyről Ady Endre így ír: *„Óh, Tavasz, óh, Húsvét, / Emberek ősi biztatója, / Csak azt szórd szét köztünk: / Állandó a tavaszi óra / S ilyen marad.”* A fogyó népet, a fogyatkozó hitet, a fogyatkozó keresztény értékeinket nemzeti értékeinkkel együtt a mi „húsvéti” Jézusunk útmutatásai szerint tudjuk megmenteni.

Fájdalmasan írja Psalmus Hungaricusában a már többször idézett Dsida Jenő: *„Fáj a földnek és fáj a napnak, / s a mindenségnek fáj dalom, / de aki nem volt még magyar, / nem tudja mi a fájdalom.”* Hordozzon karjain a szerencse vagy érjen utol a szerencsétlenség, nem szabad kételkednünk Isten atyai jóságában, Jézus szavaiban, és soha egymás jobbító szándékaiban, hanem *„odúkat és kriptákat pattantó”* (Ady) hittel kell vállaljuk egymás sorsát, szűkebb és nagyobb, kárpát-medencei hazánk sorsát. Lehet, hogy sokáig fog még *„paskolni áztatott kötél”*, azzal a szándékkal, hogy megszökjünk és elriadjunk küldetésünk teljesítése elől, hogy feladjuk keresztény és nemzeti identitásunkat, de tudnunk kell minden körülmények között, hogy kinek hittünk és hiszünk: *„s én nem tagadhatom meg őt, / mikor beteg és reszkető és nincs többé hatalma / mikor palástja cafatos és fekvőhelye szalma.”*

A megtalált húsvéti Jézus segít megtartó közösségre, otthonra, testvérekre lelni: *„Nincs más testvérem, csak magyar. / Ha virrasztok, miatta állok poszton, / csak tőle kérek kenyeret, / s csak ő, kivel kenyeret megosztom. / Sok tévelygés és sok kanyar / után jutottam ide.../ itt nincsen alku, nincsen semmi de.”* A húsvéti fényben megszentesült Julianus barátokként, a hitetlenség ködében, a reménytelenség, a magunkat becsülni nem tudás lehúzó posványában, a lelki és szellemi vakság áthatolhatatlannak tűnő bozótjában vergődve is menni kell oda, ahol *„egymást falja a gyökérzet, egymást ütik a viharban”*, szólni kell az örökélet húsvéti üzenetét, a felemelkedés, megtartatás zsoltárát énekelve Mécs László pap-költővel: *„Itthon, kincses Kolozsváron, kuruc Kassán, Pécsen, Pesten / gyilkos gondok sűrűjében élnek félyvad magyarok, / Viharverten, formátlanul, / Nagy álmokra korcsos-resten.../ Felkutatni itthon őket, átültetni napos helyre, / ...beoltani Bibliával, sorba mind megkeresztelve / a rokonság fény-vizével, szeretettel: ez a cél!”*

Testvéreim! Hányan felsóhajtunk ezeket a húsvétunkra szánt üzeneteket olvasva, hallgatva: milyen messze

még a cél? Idegen szövegek zsolozsmás mormolásától didergő zsigereink balzsamos simogatásaként, megnyugtatósaként sokkal szebben és lélekkel teltebben formálja meg ajkunk azt, ami a miénk: *„Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, / Hiszek egy isteni örök igazságban, / Hiszek Magyarország feltámadásában!”* Ha az ünnepi készülődésben, tavaszvárásunkban, majd pedig az ünnep forgatagában és az azt követő dolgos hétköznapokban végképpen letisztáztuk, *„megnyertük”* a hitet, keresztényi, egyéni és közösségi életünk áldott, megsokszorozó termőföldje lehet maradandó, örökéletű eszméknek, álmoknak, gondolatoknak, de főleg tetteknek. A célért, a meghozott vagy kért, követelt áldozatokat nem is fogjuk már sorolni, számon tartani, mert Dosztojevszkij után (a Karamazov fivérekéből került síremlékére): *„Ha a földbe esett gabonamag el nem hal, egyedül marad; ha elhal, akkor sok élet kél belőle.”* Azok, akikben hiszünk, akiknek hiszünk, azok száma nem áll meg Istenünknel és Jézusunknál. Történelmi keresztény-magyar létünk elég hosszú ahhoz, hogy meghatványozódjon azoknak az előttünk járóknak a száma, akiknek érdemes hinni, akiknek magasztos élet-példáján lehet buzdulni, akiket feltétel nélkül lehet követni, akik hullámtörői lehetnek egy pusztulással, pusztítással fenyegető szellemi-erkölcsi szennyes áradásnak. *„A Tavaszban minden csoda csodát csinál, / S minden drága fizetség megtérül!”* - biztat újra, az Istenével mindig tusakodó Ady Endre.

Húsvétjaink mindig ilyenek lesznek, ha bennük az örökkévalókra és nem a mellékesekre, a mulandókra figyelünk. Húsvéti-tavaszi biztatóként még járjunk egyet az Istentől ihletett költői gondolatok színpompás-illatos virágmezején: *„Be kell látnunk: / Ha kérdeznek, becsületesen / felelni kell. / A harcot becsületesen / fel kell venni, / az úton becsületesen / végig kell menni, / a szerepet becsületesen / el kell játszani, / keményen és tekintet nélkül. / A kapuk mögül ebek viczorognak, / az ablakokból kiköpdösnek / és röhögnek. / Száz közbiztonsági gócpont / adja ki az elfogatási parancsot. / Kemény tárgyak zuhognak a fejünkhöz, / súlyos, vérző kövek, / de néha röppen sóhaj is, / szeretet is, rózsa is. / És este a tűzhely mellett, / vagy szuronyos zsandárok között / hátrakötött kézzel, / mégis mondogatni kell / a fellebbezhetetlen, / sziklakemény, / erősítő, / vigasztaló / ígét: / Krisztusnak és Pilátusnak, / farizeusoknak és vámosoknak / zsidóknak és rómaiaknak / egyformán szolgálni / nem lehet!”* (Dsida Jenő) *Egy ilyen, húsvéti biztonságot adó hit által megélt élet után elmondhatjuk Kosztolányi Dezsővel: „...úgy érzem..., hogy a porban, / hol lelkek és göröngyök közt botoltam, / mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak / vendége voltam.”, s „tudom, kinek hittem”, s most már mindnyájunknak is kell tudni, hogy kinek kell, kiben kell hinnünk. Ámen.*

Balázi László

Bartók Béla unitarizmusa, vallásos világképe

Százharmincöt éve, 1881. március 25-én született a modern magyar és egyetemes zenetörténet géniusza, Bartók Béla. Unitáriusként tudjuk – a szélesebb közvélemény sajnos már alig-alig emlékszik erre –, hogy Bartók 1916-tól 1940-ig (amerikai emigrációjáig) a Budapesti Unitárius Egyházközség tagja volt. Rendkívüli elfoglaltsága, s talán visszahúzódó természete miatt presbiteri tisztséget nem vállalt, de a gyülekezet „törzstagságához” tartozott, rendszeresen látogatta a Nagy Ignác utcai templomot, sőt egy alkalommal, 1940 tavaszán egyházzenei kérdésben is megnyilvánult. Bartók Béla unitarizmusáról, vallásos világképéről sajnos alig tudunk valamit. Ezt a keveset azonban most megosztjuk olvasóinkkal.

Bartók Béla áttérése idején, az 1910-es évek közepén. (Székely Aladár felvétele)

A 20. századi magyar és egyetemes zene meghatározó személyisége, Bartók Béla harmincöt éves korában, 1916 áprilisában, saját elhatározásából lett unitárius. Hatéves fiával, Bélával – a magyarországi egyházrész későbbi főgondnokával – együtt csatlakozott a Budapesti Unitárius Egyházközséghez. Az 1916. évi áttérési jegyzőkönyv ma is megtalálható az egyházközség lelkészi hivatalában; őrizve Bartók kézírását és megemlékezve e jeles felekezettörténeti eseményről. Ifj. Bartók Béla (1910–1994) MÁV-főmérnök, geodéta, író portréjának megrajzolása, nehéz történelmi időkben végzett unitárius egyházzszolgálatának bemutatása

nem lehet cikkünk feladata. Ezért e helyen csak hivatkozni szeretnénk dr. Lőrincz Ernő bátyánknak, ny. egyházi főtanácsosnak 22 évvel ezelőtt, lapunkban megjelent írására (Ifj. Bartók Bélára emlékezünk. Unitárius Élet, 1994/7–8. 7. oldal), valamint Bónis Ferenc zenetörténésznek a Hitel című folyóiratban napvilágot látott kiváló tanulmányára (Emlékképek ifjabb Bartók Béláról. Hitel, 2013. december, 85–88.), amelyek által közelebb juthatunk az idősebbik Bartók-fiú személyiségrajzához. Ez alkalommal azonban édesapja, a világszerte méltán elismert zeneszerző, zongoraművész és népzene kutató unitarizmusát vesszük górcső alá.

Hiányos dokumentáció

Kezdjük a nehezevel: Bartók felnőttkori vallásosságáról, keresztény hitének megéléséről valójában szinte semmit sem tudunk. Leveleiben, sajtónyilatkozataiban egyáltalán nem foglalkozott egyházi témákkal. A Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézetének (MTA BTK ZTI) Bartók Archivumában sincsenek erre vonatkozó adatok.

A Zenetudományi Intézet és a Hagyományok Háza által kiadott CD-ROM-on – Pávai István–Vikárius László (szerk.): Bartók Béla élete levelei tükrében (Budapest, 2007) – szintén semmilyen formában nem szerepel a Budapesti Unitárius Egyházközség vagy az unitarizmus általában. Pedig ez a

CD-ROM Bartók Béla „magánéletének” legteljesebb dokumentumtára, mely olyan jeles zenetudósok kutatásaira épül, mint Demény János, Ujfalussy József vagy Somfai László. Mindezek ismeretében talán az sem meglepő (bár nem is örövendetes), hogy Szaniszló József kötetében (A Budapesti Unitárius Egyházközség története a jegyzőkönyvek tükrében. Budapest, 2010.) egyáltalán nem foglalkozik a nagy zeneszerzővel, mert az általa vizsgált közgyűlési és keblitanácsi jegyzőkönyvek egyszer sem említik Bartók nevét.

Mélyen vallásos szellem

Akkor mégis milyen forrásokra támaszkodhatunk? Csupán azt tudjuk biztosan, hogy Bartók Béla római katolikusnak született, de nem kapott különösebben vallásos nevelést, sőt a katolikus tanítástól, liturgiától, a templomi külsőségektől kifejezetten idegenkedett; misére csak 14 éves koráig járt. Művészete alapján ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a spiritualitás meghatározó jelentőségű volt számára. Felnőtt férfiként talán az Erdély iránti mély szeretete, valamint a letisztult, egyszerű liturgia közelíthette az unitáriusokhoz – igaz, ez csupán feltételezés.

Kiváló levéltárosunk, sajtótörténészünk, Muszka Ibolya 2001-es megemlékezésében így fogalmazott: Bartók „erdélyi zenekutatói útjai során találkozott az unitarizmussal, és ott találta meg a maga személyes hitvallását is, ahogyan Szabolcsi Bence zenetörténész nevezte a Cantata profanát. A kilenc csodaszarvas-fiúról szóló román kolinda szövegére épített mű zenei mondanivalója: csak tiszta forrásból! A tiszta forrás forrásvidékét Bartók Béla Erdélyben találta meg, talán ezért választotta az erdélyi alapítású, a tiszta forrásból – a bibliai forrásokhoz visszatérő – táplálkozó unitárius egyházat vallása otthonává.” (Muszka Ibolya: Akik előttünk

jártak – Bartók Béla. Unitárius Élet, 2001. március-április, 11.)

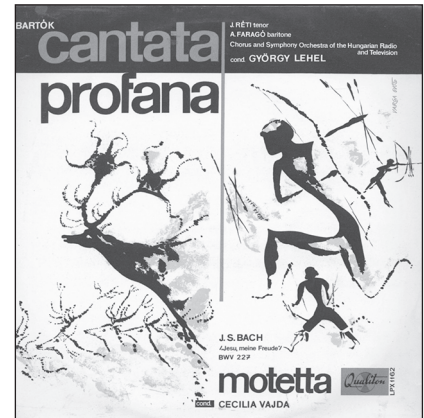
A közelmúltban végzett kutatásaim során rábukkantam egy Magyarországon eddig publikálatlan forrásra, amelyben A Bartók's Years in America (New York, 1954) című kötet szerzője, a II. világháború után emigrációban élő író, művelődéstörténész, a kereszténység előtti idők összehasonlító vallástörténetével behatóan foglalkozó Juhász Vilmos (1899-1967) részletesen – bár dokumentumok nélkül, saját meggyőződése alapján – elemezte Bartók Béla világnézetét, vallási szocializációját. Juhász szerint „Bartók lázadóan opponált annak a vallásnak a tanaival és formáival szemben, amelybe beleszületett, de ennek ellenére éppen oly mélyen vallásos szellem volt, mint akár Mozart, akár Verdi. (...) Ha Bartók vallásos világképét (...) meg akarjuk érteni, akkor a pásztoromádok egy csoportjának a vallásos világképét kell felidézniük. (...) Bartók ősvallási világképének ismertetésével a legtávolabbról sem akarjuk azt állítani, hogy holmi turánista és keresztényellenes új pogányságnak lett volna híve. (...) Az ő személyes vallásos világképe mélyen keresztényi volt az 'alma naturaliter christiana' értelmében, és az emberiség örök megváltás-vágyában gyökerezett.” (Juhász Vilmos: Bartók Béla világnézete. Hírünk a világban – Magyar Kulturális Figyelő, Washington, 1953. március-április, 1-3., 1953. május-június, 8-10.)

Szent-Iványi Sándor visszaemlékezése

Bartók Béla huszonnégy éven át (1916-1940) tartó unitárius egyháztagságának egyetlen személyes (s ezáltal hiteles) dokumentuma Szent-Iványi Sándor lelkész, teológus visszaemlékezése, amelyet Bartók születésének centenáriumára írt. (Szent-Iványi Sándor: Bartók Béla és az unitáriusok. Unitárius Élet 1981/1. 1-2.). Ebben Szent-Iványi felidézi, hogy 1940 tavaszán Bartók segítségét kérte a Budapesti Unitárius Egyházközség új kántorának kiválasztásában, mert azt szeretete volna, hogy „az állást ne korteskedés, hanem felkészültség alapján töltsük be.” Szent-Iványi így emléke-

zett vissza erre a folyamatra: „*Bol-dog emlékeztető gondnokunk, Kelemen Béla (...) javasolta, hogy bízzanak meg engem Bartók Béla felkérésével. Így hárult rám a lehetetlennek tűnő feladat: a legendás nagyságú zeneszerző és kutató felkérése egy ilyen kicsiségnek látszó ügynek az eldöntésére, mint a kántori állás. Nekem azonban nem látszott túlzásnak ez a lépés, mert én Bartók Béla rajongásával a szívemben jöttem Budapestre. Az a szerencse ért ugyanis, hogy az első világháború alatt Zsizsmann Rezsőnek, a marosvásárhelyi városi zeneiskola fiatal tanárának lettem kis tehetségű, de annál lelkesebb tanítványa a zongora tan szakon. Zsizsmann Rezső Bartók legkorábbi apostola volt Erdélyben. (...) Sokat hallottam tőle Bartókról, mint művészről és mint emberről is. Amikor a kolozsvári Teológián meghallottam, hogy Bartók (kisfiával, az akkor hatéves Bélával) áttért az unitárius vallásra, már mint régi ismerőst zártam a szívembe.*”

1940 tavaszán a budapesti unitárius keblitanácsosok nem is remélték, hogy a világszerte elismert zongoraművész-zeneszerző elvállalja ezt a feladatot, de Bartók igent mondott. Egyetlen feltétele volt: a munkába szakértőként vonják be a jeles református egyházzenezt, Árokháty Bélát (1890-1942) is. Ezáltal a budapesti unitárius énekvezér-választás a történelmi protestáns felekezetek közötti megbékélést, az egyháztársadalmi kapcsolatok ápolását, javítását is szolgálta. A méltatlanul elfeledett Árokháty Béla orgonaművész, zeneszerző, egyházi karnagy Sárospatakon és Budapesten végezte teológiai tanulmányait, s közben a Zeneakadémián Kodály Zoltán (zeneszerzés) és Antalfy-Zsiross Dezső (orgona) növendéke volt. 1920-tól református hitoktatóként, a budapesti református teológia zenetanáraként és karvezetőjeként dolgozott. 1923 és 1925 között Skóciában szolgált. Hazatérte után a Goudimel-énekkar, majd a saját alapítású Korál Kamarakórus és Zenekar vezetője volt. Orgonatervezőként is jelentős érdemeket szerzett. Publikációiban Szenczi Molnár Albert életművével, a genfi zsolttárok zenei

Bartók egyik kulcsműve a Cantata profana. A „tisztá forrás” iránti vonzalom vezette az unitarizmushoz?

ritmusával, a protestáns orgonaépítés problémáival foglalkozott.

Bartók Béla és Árokháty Béla egy hétköznap délután végighallgatta a kántori állásra pályázókat, majd Szent-Iványi Sándor lakásán vacsoráztak, s itt – a lelkész kérésére – Bartók kifejtette az unitárius egyházzeneire vonatkozó elképzeléseit. Bartók úgy gondolta, hogy minél inkább vissza kellene térni a 16-17. századi protestáns zsolttár-énekklés hagyományaihoz, és a legyszerencsebb a hangszerkíséret nélküli (a cappella) éneklés. Orgonára csak a nagyvárosokban van szükség, ahol a gyülekezet sajnos már elszokott a rendszeres énekléstől. „*Azt azonban, hogy más zeneszerszám használatát is engedélyezzük, nem volt hajlandó elfogadni. Ez engem egyénileg lesújtott, mert épp akkoriban szerveztem meg egy zongora kvartettet (...) Bartóknak az volt a véleménye, hogy a kvartett adjon külön koncertet (...), de az istentisztelet folyamán ne játsszék*” – emlékezett vissza Szent-Iványi Sándor 1981-ben. Bartók és Árokháty döntése értelmében egyébként a Budapesti Unitárius Egyházközség kántorává Nagy Sándort választották meg, akire idősebb egyháztagjaink még ma is élénken és szeretettel emlékeznek.

Retkes Attila

(A cikk a Debreceni Református Hittudományi Egyetemen folytatott egyháztörténeti doktori tanulmányaimhoz, kutatásaimhoz kapcsolódik. Köszönetet mondok témavezetőmnek, dr. Molnár Jánosnak)

Máté evangéliuma 1–24 rész (I.)

1. A bibliamagyarázat célja

A Szentírás iránt ma világszerte érdeklődés mutatkozik, s ennek érdekében az unitárius ember a tudományos követelményeknek megfelelően kézbe veszi, olvassa, tanulmányozza a Bibliát, lehetőség szerint egy mai, élő nyelven.

Igyekeznünk kell arra is, hogy lelki táplálékunkká váljon a Szentírás, s életünk része legyen, mint a mindennapi kenyér. A Szentírás gyakori olvasása tökéletesebb megismerésre vezet, melyben egyre lángolóbban szeretjük Istent, követjük Jézus tanításait, és éljük a szeretet parancsát.

A Szentírás olyan kútforrás, melyből az élet megpróbáltatásai között megerősít bennünket, tiszta örömmel tölti el szívünket.

2. Az Újszövetség Kánonja

Az evangéliumok és azok sorrendje

Az újszövetség 28, tartalmát és műfaját tekintve különböző iratgyűjtemény, melyek keletkezési ideje eltérő. Az első a Pál apostol Tesszalonikabeliekhez írt levele (41-54), az utolsó pedig a Jelenések könyve (81-96).

Az Újszövetség, egy új és örök szereteten alapuló kapcsolat Isten és az emberiség között, melyet Jézus valósított meg.

Az első négy könyv történeti, melyekben Jézus életét, tanításait, szenvedését és halálát mesélik el. Az ötödik könyv szintén történeti, mely tulajdonképpen az evangéliumok folytatása és arról számol be, hogy, három évtized alatt az apostolok munkája nyomán hogyan bontakozott ki és terjedt el Jézus műve az Egyházban és a római birodalomban.

Az evangélium szóbeli örömhírt, apostoli igehirdetést jelent, azonban a kereszténység terjedésével szűkessé vált a szóbeli hagyomány leírása. Az apostoli időszakban többen megírták Jézus történetét, de csak négyet vettek fel az iratok közé. Az első három evangélium feltűnően hasonlít egymásra, nemcsak anyagának kiválasztásában, hanem az elbeszélésben is. Ezért nevezzük az első három evangéliumot szinoptikusnak, ami együttlátót jelent. A negyedik evangélium nagyrészt olyan eseményeket és tanításokat ír le, melyek az előzőekben nem fordulnak elő.

A kibontakozó egyházban hamarosan jelentkeztek a zsidóságból, vagy a pogányságból megtértek új hitével kapcsolatos elméleti és gyakorlati kérdések. Természe-

tesen választ azoktól vártak, akik a Mester hiteles tanúi és követői voltak, s amennyiben az apostolok élőlészében ezt nem teheték, akkor írásban válaszoltak. Kb. fél évszázad folyamán így látott napvilágot a 22 apostoli levél.

3. Máté evangéliuma:

Az evangélium címe és írója

Csupán a hagyományos sorrend szerint az első az evangéliumok sorában ez a könyv. „Az evangélium Máté szerint” egy olyan cím, mely az egyházi hagyományban később alakult ki, az evangélium elnevezés pedig már műfaji megjelölés benne. A könyv keletkezésekor névtelen irat volt, mert írója annyira jelentéktelennek tartotta magát az ügyszöz képest,

hogy alázatból a háttérben maradt. A mátéi szerzőség egyetlen óegyházi iratra vezethető vissza, melyet Eusebius közöl Papiasra hivatkozva, hogy Máté héber/arám nyelven szerkesztette meg az evangéliumot, sőt hozzátette, hogy ezt aztán mindenki úgy fordította le, ahogyan tudta. Ez a feltételezés azonban alapfokon elesett, mert bebizonyosodott, hogy a könyv eredetileg görög nyelven íródott. Az íróval kapcsolatosan az is megjegyzendő, hogy nem szem- és fültanú volt, s így nem a történetekben szereplő Mátéval azonos, mert alapvetően Márk evangéliumára támaszkodik, mely hasonlóan nem apostoli irat.

A lényeg, hogy az első evangélium egy névtelen mű, de szerzőjének neve nem is fontos, hiszen Isten üzenetének hitelességét nem a szerző neve biztosítja. Az egyszerűség kedvéért azonban az evangélium szerzőjét Máténak nevezzük, s ez függ össze azzal az óegyházi hagyománnyal is, hogy a Máté 9,9-el párhuzamos helyektől eltérően nem a Lévi, hanem a Máté nevet találjuk.

Az evangélium keletkezésének helye és ideje

Az evangélium keletkezési helye Palesztina lehet, közelebről az a hely, ahová a zsidó keresztények Jeruzsálem elpusztítása után kivonultak. Nyomban kérdés lehet, hogy miként volt görög nyelve az evangéliumnak? A felelet az, hogy ebben az időben már kétnyelvű zsidóságról beszélhetünk, viszont Görögország, vagy Itália nem jöhet szóba a keletkezés tekintetében. Egyiptomba később jutott el a kereszténység, Szíriára pedig csak részben lehet gondolni, s csakis azon az alapon, hogy elsőnek alexandriai Ignatius egyháza hivatkozott az evangéliumra.

Az evangélium keletkezésének idejéről annyit mondhatunk, hogy Márk evangéliumánál későbbi, de még az 1. században keletkezett, mert a 2.-ban már ismerték. Amennyiben az utolsó időről szóló próféciára figyelünk (22, 7), akkor a keletkezési időt 80-100 közé tehetjük, viszont mivel az említett részletek nem feltétlenül bizonyító erejűek arra vonatkozóan, hogy a templom már nem állt, éppen ezért a keletkezési idejét a Lukács evangéliumához hasonlóan 60-70 közé kell tenni.

Az evangélium forrásai, irodalmi sajátosságai

Általánosan elfogadott a bibliakritika által, hogy Máté két forrásra támaszkodott. Ezek közül az első a Márk forrás, mely természetesen azt jelenti, hogy a kánonban szereplő, ma is ismert evangéliumot használta fel alapvető forrásként. Ez az evangélium Jézus tetteit és életének eseményeit örökíti meg. Ennek szinte teljes anyagát felhasználja, szerkezetét is ehhez igazítja, sőt sok mindent szó szerint is átvett. Az elbeszélések tekintetében azonban tapasztalható, hogy Máté sokkal rövidebb, s tartalmi szempontból is érezhető, hogy tudatosan átdolgozta a Márktól átvett anyagot.

Egy második forrás, melyet az író felhasznált az ún. Quelle (német) forrás, mely semmilyen formában nem maradt ránk. Erre csak abban az esetben lehet következtetni, amennyiben a három szinoptikust egybevetjük. Természetesen szembe találjuk magunkat azzal a helyzettel is, hogy bizonyos részek kimaradnak, melyeket ugyan a többi szinoptikus felhasznált.

A bibliakutatás hivatkozik egy harmadik forrásra is, melyet a saját anyag képez, viszont ennek eredete is a Quelle forrásra vezethető vissza. Máté önálló anyaga nem olyan tekintélyes, mint a Lukácsnál található. Ennek anyaga többnyire a palesztin szóbeli hagyományból eredhet, mely az evangélium keletkezése idején élő lehetett. Máté a többrétű anyagot tartalmi szempontból rendszerezi, ami elsősorban is nagyszabású, önálló be-
szédekben látszik meg. Néha formai elvek is vezetnek.

Az evangélium első olvasói, tartalmi sajátosságai

Zsidó keresztény iratnak készült és annak is bizonyul egész tartalma alapján. Ez akkor lehetett időszzerű és konkrét olvasmány, de erre vall az is, hogy bizonyos zsidó élet-jelenségeket minden magyarázat nélkül hagy, mint pl. a „mennyei országa”.

Az evangéliumban végig vonul Jézusnak az engedetlen Izraellel való vitája, de a nép és elsősorban a lelki vezetői ítéletének meghirdetése. A képmutató farizeusi kegyesség külsőséges, embertelen volta ellen éles szavakkal kel ki Jézus, mint pl. áldozat helyett a szeretetet hangsúlyozva. Közben igyekszik bemutatni az író Isten jelenvaló és eljövendő evangéliumát s egyszerre bemutatja az egyház életének kettős életét is: Engedelmes belső élet és a helyesen megértett küldetés teljesítése.

Jézus Isten új népének, de az egyháznak a megteremtője is, akinek munkáját előkészíti az evangélium a megkeresztelkedésben, ezért hívja el tanítványait Jézus, a Hegyi beszédben egy „alkotmányt” ad, hogy megtanítsák Izraelt az ő helyes követésére. Ebbe a munkába kapcsolja bele az ő tanítványait.

A művészi gonddal felépített írásmű bevezetése Jézus gyermekkoráról és működésének előkészítéséről szól. Az első rész Jézus Galileai, a második judeai működését írja le. A harmadik rész pedig a szenvedést, a halált és az azzal kapcsolatos eseményeket ismerteti.

Az evangélium magyarázata

Máté 1, 1-17 (Lk 3,23-38)

*1. vers:*Jézus héberül Jehosuah, vagy röviden Jésuah, melynek magyar jelentése: Isten a szabadító, az üdvözítő. Ezzel szemben a Krisztus szó általában fölkenetet, Messis-királyt jelent. Az ószövetségi zsidók nyilvántartották messzemenően rokonságukat és ehhez mérten szerkesztették a nemzetségi táblázataikat is. Itt azt bizonyítja az evangélista, hogy Jézus Ábrahám törzséből és Dávid király családjából származott.

*2. vers:*Jákób 12 fia közül Júda azért szerepel név szerint, mert törzséből származott Dávid király és Jézus is.

*11. vers:*Babilonba 605-ben, 598-ban és 587-ben tízezer számra hurcolták el a judeai zsidókat.

*16. vers:*Mária héber formája Mirjám, arám jelentése: úrnő. József az elbeszélés szerint nem természetes atyja Jézusnak s ezért az evangélista itt meg is szakította a fősorolást és nem is mondja az ő fiának Jézust. Mivel azonban Mária és József törvényes házassága idején született Jézus, a nyilvánosság és a törvény előtt József volt az ő atyja.

17. vers: A felsorolt nemzedékek sora hiányos, annál is inkább tapasztalható, mert Lukács 56 nemzedéket sorol fel, míg Máté tizennégyet. Bizonyára Dávid nevének héber számértéke miatt állította Máté össze így a szövegét, ugyanis D v de mássalhangzóinak összértéke 4+6+4= 14. Ezzel azt is hangsúlyozni akarta, hogy Jézus Dávid fia.

Máté 1,18-25

18. vers: A zsidó törvény szerint a felek a házassági szerződés után már a lakodalom és az összeköltözés előtt is törvényes házastársak voltak, akiket kölcsönös hűsége köteleztek és élhettek a házasság jogaival. Érdekes, hogy Mária, a házassági szerződés megkötése után hosszú időre Erzsébetnél, Keresztelő János édesanyjánál tartózkodott, ahonnan visszatérve már látványos rajta az áldott állapot jelei. Ezen állítólag az ismerősök nem akadtak fenn, mert ismerték a korabeli házasságra vonatkozó törvényeket, viszont József annál inkább. Sőt minket is környékez a meglepetés.

Amennyiben megvizsgáljuk az eseményeket, akkor megállapítható, hogy:

- az evangélistának célja volt így mutatni be a történeteket.

- mi a tudományos álláspont?

- hogyan egyeztetjük mi unitáriusok a legendát a valósággal?

19. vers: József törvénytisztelő ember hírében állt, de ugyanakkor kíméletes és jószívű is. Elakarta kerülni azt, hogy Máriát törvénszegés miatt feljelentse, hiszen az akkori törvények értelmében (Deut 22,23) megkövez-

ték volna, de igyekezett feltűnés nélkül felbontani a házasságot.

20. vers: József vívódásának az angyali üzenet vetett véget, ugyanis eloszlatta végképpen benne a kétkedést, amikor megtudta, hogy a születendő gyermekre világ-megváltó feladat vár.

Az előző rész azzal a gondolattal maradt félben, hogy mi a vélemény József magatartásával kapcsolatban, illetve mi hogyan viszonyultunk volna az ő helyében?

Isten munkatársa számára két fontos kérdés adódik:

– megmarad-e szűkkeblű emberi gondolkodása mellett, vagy,

– minden emberi számítással szembe szállva elfogadja Isten ajándékát, mely az emberiség megváltására vezet?

Jól cselekedett-e József?

– szerintem igen, mert egy világra szóló ügyet kellett megoldani;

– elfogadjuk-e szerelmünk mástól származó gyermekét,

– ha tudjuk, hogy nekünk nem lehet majd a későbbiekben?

– ha megölné magát gyermekével együtt?

Végül is lényeges a körülmény, vagy a misztikummal körülvett eredet? Szerintem nem! Jézus személye a fontos!

Mielőtt tovább folytatnám a magyarázatot, egy tényt és egy kérdést kell megvilágítanom: **A Biblia kanonizálása.**

Kb. négyszáz esztendőbe telt, míg ezt a nehéz feladatot megoldották, s megszületett az Újszövetség Kánonja, vagyis azon újszövetségi iratok gyűjteménye, melyek apostoli eredetüknél fogva a keresztény hitélet zsinórmértékévé vált, amikor kimondták, hogy azokon kívül más iratokat az istentisztelet alkalmával használni tilos. Ekkor az eddig használatban levő iratokat titkosították, ezekből lettek az apokrif=elrejtett iratok, a használatban maradtak pedig a kanonikus = szabályozó iratok.

Ma már nagyon nehéz megállapítanunk, hogy ki volt az első személy, aki a szabályozó iratok kánonba foglalásába hozzákezdett. Hogy csak Isten „kijelentett igéje” lehet a hitnek szabálya, azt Ireneus, Lion püspöke hangoztatta először (megh. 200 körül), aki ekkor már hivatkozott egy evangéliumra, valamint Pál, Péter és János apostolok leveleire, az Apostolok Cselekedeteire és János látomásainak könyvére is.

Tudjuk azt is, hogy a legrégebbi egyházi tudósok, mint Alexandriai Kelemen, Tertullian, Kártágó, Hippolit szintén ismerték az Újszövetség legtöbb iratát. Hogy ki válogatta és gyűjtötte egybe ezeket, azt nem tudjuk. Egy azonban bizonyosnak látszik, hogy már az apostoli atyák (Polikárpusz, Ignácus, Jusztinus mártír) idejében (147-160) szerették szembe állítani a Törvényből és a Prófétákból álló Ószövetséggel az evangélium és az Apostolból álló Újszövetséget. Az evangélium alatt a négy evangéliumot, az apostol alatt pedig az Apostolok Cselekedeteit, az apostoli levelek közül pedig Pál

apostol 12 levelét, Péter első és János első levelét, valamint a János látomásait kell érteni. Erre bizonyosság a Muratori Kánon, melyet a római gyülekezet már J. u. 200-ban használt a fenn említett összetételben.

J. u. 200-tól ismét felülvizsgálták az iratokat és háromféle irat között tettek különbséget:

a. hitelesek=négy evangélium, az Apostolok Cselekedetei, Pál ap. 13 levele, János első és Péter első levele és János Látomásai.

b. kétségbe vontaknak nevezték azokat az iratokat, melyeket csak fenntartásokkal neveztek apostoli eredetűeknek: Jakab levele, Júdás levele, Péter második levele és János második és harmadik levele.

c. hamisaknak nevezték azokat, melyeket nem ismertek el apostoli eredetűeknek: Péter, Tamás és Mátyás evangéliumai és kijelentései és több más hasonló írárok, melyeket a keresztény egyházból teljesen kitiltottak.

Végre tudjuk, hogy az Újszövetség kánonja, úgy, amint azt ma is a kezünkbe vehetjük, nagyon sok küzdelem árán Athanázus püspök hatására (megh. 373) a laodiceai zsinaton J. u. 360-ban, majd Ágoston egyház- atya befolyására 393-ban és 397-ben, véglegesen pedig I. Ince (403) és Gelázus által 409-ben állapították meg.

Elterjedt volt-e Jézus korában a Jézus név?

Éppen az angyali szózat enged arra következtetni, hogy a gyermeknek olyan nevet kellett adni, mely életének programszerűen meghatározta a tartalmát. Iesus tehát a héber Jehosuah görög formája, melynek jelentése: Jahve (azaz Isten) szabadít, az Úr szabadítása. A keresztény utókor, de nemcsak, hanem maga a szerző is figyelembe tartja az Ézsaiás próféta jóvendölését (7,14) s ebben az értelemben teljesen egyedülállóan kell elfogadnunk Jézus nevét.

Máté 2,1-12. A keleti bölcsek Betlehemben

Máté és Lukács bevezető története azt akarja megmutatni, hogyan készítette elő Isten Jézus születését nemcsak Izraelben, hanem a világmindenségben, de még azelőtt, hogy Keresztelő János útkészítő és Jézus munkája elkezdődött volna. Ezt a célt szolgálja a keleti bölcsek története is, mely népmesei formában valóságos és hétköznapi történetet beszél el.

A történet megjelöli a születés helyét: Betlehem=kenyér háza. Betlehem Jeruzsálemtől délre 8 km-re 777 m magasságban fekszik. Más nevén Efrata=termékeny jelent.

Történeti személy Nagy Heródes is, aki Izrael edomita királya volt J.e. 37- J.u. 4 között, aki a rómaiak segítségével uralkodott, nagy pompával, de uralmát sötét gaztettek szennyezték be. A nép komolyan lenézte félpogány származása miatt (félzsidó), ő azonban szerette volna magára vonatkoztatni a messiási ígéreteket, s emiatt különösen élete vége fele egyre féltékenyebb lett azokra, akiktől ezt az igényét féltette.

Hatalomféltésében annyira megvénült ember volt, hogy az újszülött Jézustól is emiatt féltette hatalmát s ezért riadt meg a bölcsek kérdésére is: Hol van a zsidók újszülött királya, mert hódolatot akarunk tenni neki?!

Rogier van der Weyden: A napkeleti bölcsek, részlet

Jézus születésével egy időben különös esemény kellett figyelmet Jeruzsálemben: babiloni csillagjósok, mágusok keresték a világ megváltóját, mert látták feltűnni a csillagát, hiszen kutatásaik arra vezették őket, hogy Izrael körében kell megszületnie. A bölcset, vagy az eredeti szöveg szerint mágoszt a csillagvizsgáló tudósokat jelentette, akik egyben csillagjósok és álomfejtők is voltak. Napkelet félreérthetetlenül Előázsiát jelentette, közelebről Mezopotámiát, ahol még Jézus idejében is működtek ősi csillagvizsgálók, vagy Perzsiát, ahol a mágusok rendje kialakult. A kérdés az lehet, hogy honnan tudtak a születésről a mágusok, mire azt a feleletet adhatjuk, hogy bizonyára Bálám próféta jóvendölése (Num 24,17) terjedhetett el, vagy esetleg egy angyali szózat indíthatta el a bölcseket. Viszont ezt teljességgel nem lehet megállapítani. A bölcsek számát és nevét nem tudjuk és általánosan ismert elnevezésük is későbbi eredetű.

Érdekes, hogy Isten éppen ezeknek az embereknek adott jelt az asztrológia útján, melyről tudni kell, hogy babona volt Izrael területén. A mágusok elindultak, viszont Izrael lelki vezetői, akik ismerték a jóvendöléseket időben tájékoztatták Heródest, s vele az élen fegyverkeztek is a megszületendő Jézus ellen. Heródes háborgása rémülettel töltötte el a várost, mert tudták, hogy amennyiben indulatok fűtik a királyt, akkor nem sok jót várhatnak tőle.

Miután Máté összeszerkesztette az ószövetségi jóvendölést és a beteljesedett újszövetségi ígéreteket, nyomban kegyetlen hajsza indult a csecsemő Jézus ellen. A mágusokat szép szavakkal és hazugsággal akarta céljainak megfelelően befolyásolni, viszont ők eredeti céljuktól nem álltak el. Érdemes odafigyelni arra az ajándékozásra, melyet az evangélista felsorol: három fontos ajándék szerepel: arany mirha és tömjén. Magától értetődően az arany kijárt egy uralkodó királynak, a mirha egy felkentnek és a tömjén Istennek. E három ajándékot itt most összekapcsolták s rendkívüli módon ajándékozták meg Jézust. Az ajándékok mindeképpen Előázsia kincseiből valók.

Érdekesen világlik ki, hogy addig csak a zsidók Istene milyen kiváltságosan bánt a pogány-nem zsidó mágusokkal, nemcsak azért, mert sikerült nekik hódolatot

tenni, hanem azért is, mert kikerülhették Heródes embereit. Ennek ellenére azonban Heródes és alattvalói szinte kikényszerítették Isten ellenszenvét.

Alkalmazás

A két szereplő személyisége:

- Heródes = hatalomféltő. Kérdések várnak válaszra: Hatalomban levő emberek vagyunk, vagy hatalommal rendelkezők? Amennyiben az első állapot a meghatározó, akkor azoknak véleményén vagyunk, vagy azt erősítjük, akik sokszor panaszkodnak helyzetükről, főként, hogy rosszul viselik ezt az alárendeltséget. Időnként az is kifejezésre kerül, hogy milyen elnyomók a hatalmasok. Amennyiben megkérdezzük, hogy vállalkozunk-e velük a sorsközösséget, akkor elhatárolódunk tőlük, pedig tudjuk, hogy időnként előnybe helyezne egy kis hatalom. A legtöbbször viszont nem érezzük jól magunkat ebben az alárendeltségben, de fejtegetjük Isten szándéka előtt, akié mindenkor a hatalom és dicsőség.

- A mágusok = tiszteletudók. Ne keverjük a mágusokat a tenyérjósokkal, vagy azokkal az embertársainkkal, akik alattomosan félrevezetik a hozzájuk forduló hiszékeny réteget! Lássuk azokat a tiszteletudókat, akik ott vannak teljességgel a történelem nagy eseményeiben, de ott találjuk őket akkor is, miután kudarcot látott egy nagyszabású akarat. A mindenkori tiszteletadást tartjuk elsődleges szempontnak, mely megnyilvánul az egyszerű falusi ember főveg emelésében, vagy határozott mozdulattá érik a tanult ember főhajtásában.

A két személyiség sokszor összeolvad az emberben:

- Féljük a pozíciókat. Ismételten kérdezhetjük, hogy pozícióban levők vagyunk, vagy azon kívül. Egyszerűen mit jelent egy jó beosztás, melyet megszerzhetünk, vagy aztán féltünk tőle? Ilyennek számít-e egy elismertség, melyet elronthat esetleg egy árulkodó feljelentés, vagy óvatlan szókimondás?

- Tisztelettel (is) adózunk másoknak. Amennyiben nem vesszük észre a kicsinyített, zárójeles szót, akkor egyértelműen cseng fülünkben a jézusi felszólítás. Ha mégis csak odaillesztjük megjegyzésünkbe, akkor azt jelenti, hogy saját belátásunkra van bízva, hogy kinek és mikor tartozunk, a különben mindenkinek kijáró tisztelettel.

Mi az, ami változtatásra vár?

- Arany = értékelés. Milyen szépen benne van ebben a magyar kifejezésben is, hogy mire kell gondolnunk első sorban, amikor értékelünk valamit, vagy valakit. Az évezredek során értékes pénzek veszttek el (természetesen népek is vele együtt), de érdekes módon az arany, mint érték megmaradt, sőt állandóan felfelé kúszik az értéke. A történelmi korok embereit sokan értékelték magasztos gondolatokkal, másokat pedig leértékelték. Sokat hallottunk a nagy emberek tetteiről, történelemformáló cselekedeteiről, vagy ennek ellenkezőjéről, de elgondolkozhatunk azon is, hogy miként értékelünk egy-egy ismeretlen nőt, vagy férfit, aki névtelenül merült el a történelem útvesztőjében, mert nem kötöttek hozzá eget rengető cselekedeteket? Pl. egy családjáért élő és dolgozó, gyermekeit tiszteletre és szeretetre nevelő szülőpárt?

- Mirha = megbecsülés. Amikor a mirhát, vagy a tömjént említjük, a katolikus egyház, illetve szertartása jut eszünkbe, más szóval, vallás idegennek hangzanak a kifejezések. Amennyiben a belső jelentését figyeljük, akkor teljesen megváltozik a gondolkodásunk. Jobb esetben azonnal keresünk valakit a környezetünkben, akiről tudjuk, hogy megvetettségben, kitaszitottságban és hasonló egyebekben volt része, bár szinte egyöntetű a vélemény (holta után), hogy megbecsülésben kellett volna részesíteni őt.

- Tömjén = tisztelet. Tiszteld atyádat és anyádat, szól az ószövetségi parancsolat. Gyermekkorom szülői tanácsa visszacseng, amikor hallom ismétlődni az előbbi figyelmeztetés rendjén, hogy „Köszönj előre mindenkinek, mert nem tudod, hogy ki az apád”! Vagyis a

köszönés, mint alapvető tiszteletadás mindenkinek kijár. Soha nem kérdeztem, hogy ez a köszönés érvényes az asszonyokra is. Magától értetődő volt, hogy a tiszteletadason van a hangsúly és nem másvalakin. Végső következtetés: az élő ember követeli meg részünkről a kellő tiszteletet. Ezzel nem kisebbitem senkinek a halottkultuszát, de hát „kidőlt keresztfának nem köszön már senki”. Az élő embertárs, a mellettünk elhaladó kivétel nélkül megérdemli az alapvető tiszteletet. Régóta vétett e szabály ellen a rohamos városiasodás, melyben manapság jóhiszemű próbálkozásnak vesszük, ha nem haladunk el ismerősökként egymás mellett. (Folytatása következik következő lapszámunkban.)

Pap Gy. László

Végvári harcaim.

Az ember életében többször is önvizsgálatot végez, úgymond elszámol magával, és aki hisz benne, az Istenével is. Én is megtettem ezt jó párszor. Volt, amikor a saját akaratomból, máskor embertársaim, vagy éppen a körülmények kényszerítettek erre. Az eredmény? Nem is tudom, sosem voltam elégedett. Sem magammal, sem a történetekkel. Akkor talán nem is vagyok hívő, keresztény? Valahol azt olvastam, hogy épp az elégedetlenség, a bele nem törődés vitte előre a világot. Mert mi lett volna, ha...ez nem életszerű, ez csak spekuláció. De én azt sem tudom elfogadni, hogy: ez van, ezt kell szeretni! Mi maradt számomra? A kételkedés? Ehhez még talán jogom van, senki sem tilthatja meg.

Kapaszkodókat keresek. Néha találok. Ott a családom, az egyre fogyó rokonságom. És talán, a hitem. Hinnem kell! Magamban, bennük és a Fennvalóban, hiszen hit nélkül végleg elvesznék.

Olvasok, ha időm engedi, sokat olvasok. Sosem engedtem senki befolyásolásának, hogy egy bizonyos irányvonalat követve csak a „jót”, vagy annak tituláltat olvassam el. Néha úgy érzem az „Istenkáromlás határát” érintő művek is kerülnek kezembe. Átrágom magam rajtuk, levonom belőle a számomra releváns tanulságokat, és tanulok belőlük. Így legalább első kézből tudok érvelni, ha valaki egy vitában rájuk hivatkozik. Tudom, nem kell a pokolra jutni, ahhoz, hogy a kínokat el tudjuk képzelni. Sokszor közvetlen embertársaink szenvedései elég szemléletesen ábrázolják azokat. És ilyenkor, egy piciny keresztény lélek gyertyalángja sokaknak tud meleget, biztonságot, vigaszt nyújtani.

Nézem a fiaim, mint nőnek felélem. Szó szerint és átvitt értelemben is.

Az egyikük a történelem rögös útjait kutatja, és ott bizony az egyháznak sokszor nagy szerepe volt. Háborúk, keresztes háborúk, megszentelt fegyverek, elhurcoltak, máglyán megégetettek, keresztre feszítettek, halomsírokban eltemetettek. És legtöbbször az

Isten nevében. Mindenikük a maga Istenében hitt, és annak oltalmát, segítségét kérte hadisikeréhez.

Mert ezt ígérték nekik vallási előjáróik, felszentelt papjaik. A történelmet pedig sosem a legyőzöttek írták. Vagy azt más nem olvassa, és el sem fogadja.

A másik fiam az emberi értelem oldaláról közelíti meg az emberiséget. Nincs könnyű dolga. Ahány ember, annyi külön világ. Mindenki másképp gondolja, látja a közös világunkat. Hogy lehet hát így igazságot szolgáltatni? Nehezen. És hol van mindebben az Isten, vagy a hit szerepe? Talán ott, hogy a hívő embereknek van egy mankó, egy támaszt adó erő (hit) a kezükben, a lelkükben. Néha a saját hitünket taglaljuk. Bizony mi sok dogmát kiirtottunk belőle - véli a fiam - lassan inkább egy filozófiai tanná egyszerűsítjük a vallásunkat. Vajon ez jó? Ebben is meg tudják találni a lelki megnyugvásokat a hívek? Közénk ül a nagy csend, majd érvelgetünk, hiányos bibliai ismereteinket próbájuk felvonultatni, kisebb-nagyobb sikerrel. Aztán meg-egyezőnk egy döntetlenben.

Visszavonulok a kis kuckómba, hol a családom tudja, nem jó engem zargatni, és elgondolodom. Végig-gondolom a hallottakat, összevetem a tapasztaltakkal, és megpróbálok egy összegzést készíteni. Kételkedem. Jogom van hozzá. Unitárius vagyok.

Bandi András

BENEDEK SZABOLCS 1973-ban született Budapesten. Gyerek- és iskolás éveit Szolnokon töltötte, a Budapesti Közgazdaság-tudományi Egyetem politikatudomány szakirányán szerzett diplomát. Első könyve 1997-ben jelent meg, azóta majdnem húsz követte, a legutóbbi 2015-ben. Írt már regényt, novellát, hangjátékot, drámát, kritikát és esszét. 2010-ben József Attila-díjat, 2014-ben Látó-nívódíjat kapott, ezen kívül többször részesült állami irodalmi ösztöndíjakban. 2010-ben második helyezett lett a Magyar Rádió drámapályázatán. Csonkatorony című egyfelvonásosa ugyanebben az évben jelent meg, a Heltai Gáspár Kft. gondozásában. A darab központi alakja Alvinczi György unitárius lelkész, annak ellenére is, hogy ő már nincs jelen, hiszen a mű a halála (1574) után játszódik. Egész pontosan akkor, amikor a kivégzésével egyet nem értő budai pasa magához rendelte a nagyharsányi hitvita szereplőit: az Alvinczit megvádoló és török kézre adó kálvinistákat, valamint a lelkész hittársait. Az itt közölt részlet a Budára érkezett unitárius küldöttség egyik egymás közötti beszélgetését eleveníti fel.

Benedek Szabolcs: Csonkatorony (egyfelvonásos dráma, részlet: 4. jelenet)

(Az antitrinitáriusok szállása. Itt is nyílik az ajtó, és belépnek sorban, mind a hárman. Őket azonban nem löki senki.)

JÁSZBERÉNYI: Erre számítottál, Trombitás uram?

TROMBITÁS: *(közvetlenül a püspök nyomában lép be)* Erre is. Több minden járt a fejemben arra vonatkozóan, hogy a pasa milyen döntést fog hozni, és hát igen, az is, hogy itt, Budán rendeztet hitvitát, majdnem ugyanazokkal a szereplőkkel, akik ott voltak Nagyharsányban is.

CSAPÓ: *(utolsóként lépi át a küszöböt)* Ez a majdnem, ez fölöttébb hangsúlyos, hiszen csak a kálvinistákra igaz.

TROMBITÁS: Sötét van. Ilyenkor korán esteledik. *(gyertyákat gyújt)* Tolnai Lukács azért eljöhett volna.

JÁSZBERÉNYI: *(leül)* Tolnai Lukács most is bujkál valahol. Sikerült kisiklania a szigetvári bég kezei közül, és most attól tart, hogy amennyiben följön Budára, vagy bárhol nyilvánosan mutatkozik, a török számon kéri a szökését. Pedig őt nem halálra, csupán hatvan tallér kifizetésére ítélték.

TROMBITÁS: *(szemben áll a püspökkel)* Nincs mitől tartania. Ez egy új eljárás. A pasa lényegében fölülbírálta a szigetvári bég rendelke-

zéseit. Az a hatvan tallér büntetés eszerint immáron nem létezik.

JÁSZBERÉNYI: Ahogyan azt fölülbírálta, bármikor megsemmisítheti emezt a döntését is. Tolnai atyánkfiait egyelőre bizonyára ökörrökkel sem lehetne fölfontatni Budára.

CSAPÓ: Ez a vita a te ötleted volt, Trombitás uram?

TROMBITÁS: *(tiltakozó mozdulatot tesz)* Itt semmi nem az én ötletem, atyánkfia! Én pusztán föl hívtam a pasa figyelmét arra, hogy odalent, Nagyharsányban történt valami, ami megítélésünk szerint nem a törvény és a jó erkölcs szerint történt, ezért kértem, hogy Szokollu Musztafa vizsgálja meg az ügyet. Minden további már a pasa elgondolása szerint történik.

JÁSZBERÉNYI: Mit értettél azalatt, hogy megítélésünk szerint?

TROMBITÁS: Természetesen az egyházunkat. Talán rosszul gondoltam?

JÁSZBERÉNYI: *(rövid csönd után)* Nem, nem gondoltad rosszul.

TROMBITÁS: *(némi indulattal)* Püspök úr, amennyiben bármi kifogásod van a ténykedésemmel szemben, szólj, és rögtön visszavonulok. Biztosíthatlak ugyanakkor, hogy nincs egyetlen önös cselekedetem sem, kizárólag lelkiismeretem parancsa és a hitünk érdekei szerint cselekszem.

JÁSZBERÉNYI: Nem kételkedem a jó szándékodban, atyánkfia, soha nem is kételkedtem, és buzgalmad

Benedek Szabolcs

csodálattal tölt el. Kérlek, hogy mindenképpen maradj köztünk, mivel a dolgok olyan irányba fordultak, hogy a legjobban te igazodhatsz el bennük. Most különösen nagy szükségünk van rád.

TROMBITÁS: *(meghajol)* Köszönöm, főtisztelendő atyánkfia!

CSAPÓ: *(leül Jászberényi mellé egy székre)* Vajon hogy fog lezajlani ez a hitvita? A pasa teszi föl a kérdéseket?

TROMBITÁS: Ha nem is föltétlen kérdésekkel, de Szokollu Musztafa bizonyára aktív részese akar lenni a disputának. Vagyis nem csupán hallgatni fog, hanem meg is szólal majd. A végén mindenképpen. Az ő szava dönti el a vita kimenetelét.

CSAPÓ: Föl kell készülnünk.

JÁSZBERÉNYI: Fölkészülni? Hiszen mindig készen állunk, Csapó atyánkfia! A hit nem olyan, amit elfelejt az ember, ezért újra kéne tanulnia. Amikor a hitünkről beszélünk, a szívünk szólal meg.

CSAPÓ: Úgy gondoltam, arra kell fölkészülnünk, hogy amennyiben nem tetszenek a pasának a válaszaink, könnyen Alvinczi atyánkfia sorsára juthatunk.

JÁSZBERÉNYI: Készen állunk a mártíromságra is. Szervét Mihály óta ez a sors ott lebeg mindnyájunk feje fölött.

CSAPÓ: Tényleg a lószarhoz hasonlított Alvinczi György a Szentírást?

JÁSZBERÉNYI: *(összerezzen, majd elképedt indulattal fordul Csapó felé)* Ezt meg honnét veszed, atyánkfia?

CSAPÓ: Már elnézést az ormótlan kifejezésért, mindössze azt idéztem, amit hallottam másoktól.

JÁSZBERÉNYI: Ostoba szóbeszéd!

TROMBITÁS: A vita hevében olyasmit mondott, hogy amint az ocsúból is ki kell válogatni a tiszta szemeket, úgy kell a Szentírásban is megkeresni azt, ami igaz. Szó se volt lószarról. Azt utólag költötték hozzá.

CSAPÓ: Eszem ágában sem volt magamtól ilyet föltételezni. Ismétlem: azt mondtam, amiről hallomásom volt.

JÁSZBERÉNYI: Egész pontosan mit hallottál, hogy beszéltek ezt?

CSAPÓ: Mondhatom megint?...

JÁSZBERÉNYI: Hiszen kérdeztelek.

CSAPÓ: A szóbeszéd szerint Alvinczi György azt mondta, hogy miként a lószarban is ott vannak a tiszta árpa- és rozsszemek, úgy van benne a Szentírásban is az, ami igaznak tekintendő.

TROMBITÁS: Ocsút mondott. Nem lószart.

CSAPÓ: Akkor a lószart nyilván a kálvinisták keverték bele.

JÁSZBERÉNYI: Sem a lószar, sem az ocsú nem szerencsés szó, még akkor se, ha Alvinczi atyánkfia kijelentésének igazságtartalmában nem kételkedhetünk. Valamennyien tudjuk, hogy a pápisták olyan módon forgatták ki a Szentírást, és olyan módon forgatják ki ma is, hogy valóban ki kell válogatni belőle azt, ami igaz, eredeti, és tényleg az Úr szava, nem pedig utólagos betoldás, avagy torz pápista értelmezés.

TROMBITÁS: Én egész biztos vagyok abban, atyánkfiái, hogy ott, Nagyharsányban szó nem volt lószarról.

JÁSZBERÉNYI: Ismétlem: egyiket se szerencsés emlegetni. Ha az ember vitába száll, fontoljon meg minden szót és minden mondatot, nehogy bármit is később ellene lehessen fordítani. Alvinczi atyánkfia, Isten nyugosztalja, mindig is hajlamos volt elhamarkodott kijelentéseket tenni. Talán ezért is kellett Erdélyből eljőnie.

CSAPÓ: Nem azért, hogy terjessze hitünket a hódoltságban is?

JÁSZBERÉNYI: Valamint természetesen azért.

TROMBITÁS: Én is láttam rajta, hogy indulatos ember... S persze nem zárható ki, hogy a bég előtt aztán valóban elhangzott az, hogy lószar.

JÁSZBERÉNYI: Különösebb jelentősége nincs. Az ocsúból anélkül is el lehet jutni idáig, hogy valóban kimondanánk ezt a szót. Az emberek azt hallják ki bizonyos kijelentésekből, amit ki akarnak hallani. Vagy amit mások akarnak kihallatni velük.

TROMBITÁS: Én is úgy gondolom, püspök úr, hogy ha ez a szerencsétlen kijelentés nem hangzott volna el, a kálvinisták találtak volna helyette mást, amivel Alvinczi atyánkfiát ugyancsak bíróság elé tudták volna őt rángatni.

JÁSZBERÉNYI: Mindazonáltal nem ártott volna óvatosabbnak lennie. Aki vitázik, különösen ha hitbéli kérdésekről szól az a vita, figyeljen nagyon oda, hogy ne ragadja el a hév. Vitázni tiszta fejjel és méltósággal kell, akkor is, ha az ellenfél esetleg nem így teszi. Vigyázzunk arra, hogy amennyiben baj is érhet, legalább a lehető legkisebb mértékben zúduljon reánk.

TROMBITÁS: Nem volt azzal a vitával ott, Nagyharsányban különösebb baj, főtisztelendő atyánkfia. Én legalábbis semmi kivetnivalót nem találtam akkor benne. Még ez a szerencsétlen kijelentés sem ütötte meg a fületem. Utólag persze, ha az ember nagyon keresgél, mindig lehet találni olyan dolgokat, amikbe bele lehet kötni. Ahogy a kálvinisták meg is tették.

JÁSZBERÉNYI: Nem sokszor találkoztam Alvinczi Györggyel, ám amennyit megismertem belőle, abból számomra az derült ki, hogy lobbanékony, szenvedélyes ember, és roppant nehezen viseli a korlátokat. Márpedig tudjuk, hogy a hit azon túl, hogy fölszabadít, bizonyos korlátokat is jelent; egy lelkes számára, akinek az egyház szolgálta a föladata, legalábbis mindenképpen. Egyszer hallottam például arról beszélni Alvinczit, hogy ő úgy mond képes megzabolázni az

örökkévaló ígét, akár egy lovat, amikor mondjuk nyúl vadászatra megy az ember. Valamennyien sejtjük, hogy mire gondolhatott, és megint csak bizonyos szemszögből igazat adhatunk neki – na de vajon szerencsés és hasznos-e sokaság előtt ilyeneket mondani? Bizony, másként szóljon az ember, ha a hozzá hasonlókkal beszél, és másként, ha olyanokkal, akik esetleg nem érthetik meg azonnal tisztán az ő szavait. Mert mi maradhatott meg sokakban eme kijelentés nyomán? Az, hogy a lelkes úr arról beszélt, hogy Isten kinyilatkozása tulajdonképpen egy ló, amivel nyulat vadászni megyünk. Válogassuk meg hát a szavainkat, atyánkfiái, amikor nem tudjuk pontosan, hogy kik hallanak bennünket, és törekedjünk arra, hogy egyértelműek legyünk! Ez legalábbis Alvinczi atyánkfia tragikus sorsának egyik tanulsága.

CSAPÓ: Voltak törökök is a vitán?

TROMBITÁS: Nagyharsányban nincs bent a török. Nincs miért bent legyen. Nagyharsányban semmi olyan nincs, ami a töröknek fontos lehet. Volt ott egy vár valamikor, ám elporladt rég. Ezzel együtt, persze, igen, volt ott néhány török, de csak a rend kedvéért, hogy jelezzék, hogy velük mindig számolni kell. Talán Siklósról érkeztek. Mindenesetre arra jók voltak, hogy a kálvinisták tanúnak használják őket a vád során.

CSAPÓ: Ha Kálvin megégettette Szervét Mihályt, úgy miért nem itt is a kálvinisták vitték végig az ügyet? Miért fordultak a törökhöz?

JÁSZBERÉNYI: Csapó atyánkfia, te is tudod, hogy szó szerint véve nem Kálvin égettette meg Szervét atyánkfiát, hanem a genfi tanács. Vagyis a világi hatóság. Itt is ez történt. Veresmarti püspök és a döntőnkül fölkért két lelkes elmentek a szigetvári Ali béghez, és bevádolták Alvinczi Györgyöt azzal, hogy gyalázkodó kijelentéseket tett a Szentírásra. A török nagyon ügyel arra, hogy az általa igazgatott területeken békesség legyen, egyrészt mert a békétlenség lázongáshoz vezet, ami az ő helyzetét is megnehezíti, másrészt meg akkor előbb-utóbb óhatatlanul állást kell foglalnia valamelyik fél mellett, ami igencsak nehezére

menne, lévén, hogy az ő szemében antitrinitárius, pápista, kálvinista, lutheránus mind egyre megy. A vád tehát békétlenség volt, ezzel citálták Alvinczi Györgyöt a török bíróság elé.

TROMBITÁS: Valamint Tolnai Lukácsot.

JÁSZBERÉNYI: Valamint Tolnai Lukácsot, aki azonban a bujdosást választotta helyett.

TROMBITÁS: Nagyon nem kellett bujdosnia, lévén, hogy Pécssett gond nélkül maradhatott.

JÁSZBERÉNYI: Egészen addig, amíg a pécsi bég tudomást nem szerzett a szigetvári bég ítéletéről... Alvinczi uram azonban bátran, sőt túlzott merészséggel elment a törökhöz, és ott ahelyett, hogy világosan elmagyarázta volna, hogy ama kijelentés mindössze egy szerencsétlen nyelvbtlás volt, és természetesen sem neki, sem bármelyik antitrinitáriusnak esze ágában sincs a Szentírást gyalázní, megismételte, amit Nagyharsányban mondott. Sőt hetykén tovább is lépett rajta, és hagyta magát csöbe

húzni azáltal, hogy amikor a török bíró megkérdezte tőle, hogy és ugyanígy vélekedik-e a törökök szent könyvéről, a Koránról is, ő meggondolatlanul azt válaszolta, hogy igen, abból is hasonlóképpen kell kiválogatni, ami igaz.

TROMBITÁS: Ez kétségkívül nagy merészségre vall.

JÁSZBERÉNYI: Merészségre és óvatlanságra, noha megfelel néhai atyánkfia lobbanékony, korlátokat és határokat nem ismerő természetének. Nem Alvinczi György lett volna, ha nem így felel.

CSAPÓ: Nincs miért csodálkozni, hogy a török halálra ítélte.

JÁSZBERÉNYI: Előbb azonban megkérdezte, áttér-e a mohamedán hitre.

TROMBITÁS: Ez benne van a török eljárásrendjében. Többet ér neki egy élő igazhitű, mint egy halott gyaur.

JÁSZBERÉNYI: Lássuk be: a magunk szemszögéből nézvést ezzel mi is így vagyunk. Alvinczi György azonban a mártíromságot választotta a mohamedánság helyett.

TROMBITÁS: Számítunk kell rá, hogy Szokollu Musztafa is ugyanezt a lehetőséget kínálja majd a most előttünk álló hitvita veszteseinek.

JÁSZBERÉNYI: Erre én most nem akarok számítani. Sokkal inkább terád, Csapó atyánkfia.

CSAPÓ: (*kicsit megszeppenten*) Továbbra is az az elhatározásod tehát, főtisztelendő uram, hogy én vigyem a szót?

JÁSZBERÉNYI: Igen. A legszilárdabb akaratom. Neked nincs közvetlen közöd a Nagyharsányban történetekhez. Nem akarom, hogy úgy lássék, hogy ez a budai hitvita annak valamilyen visszavágója volna.

CSAPÓ: A kálvinisták közül mégis azok lesznek jelen, akik ott voltak Nagyharsányban is. S egészen bizonyos, hogy megint Veresmarti püspök lesz a szónokuk.

JÁSZBERÉNYI: Nem kell megijedni tőlük. Különbö is, semmitől nem kell megijednünk. Erős a hitünk, és velünk az Isten. S hát, tisztelendő uram, én is ott leszek. Amennyiben pedig szükségét látom, meg is szólalok.

könyvajánló

Szöke Lídia: A mustár magjai

Szöke Lídia a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség presbitere. Írásait, beszámolóit rendszeresen olvassuk az Unitárius Élet hasábjain. 2015 decemberében jelent meg második regénye A mustár magjai címen (Garbo kiadó, 184 oldal, 2015). A szerzővel Kriza János „beszélgetett”.

Írói pályád elején jársz... 2014. március 22-én mutattuk be első könyved. Másfél év alatt már itt is a következő. Főállásban dolgozol, egyházközséged munkájából is kiveszed a részed, megpróbálsz lépést tartani a rohanó világgal sok helyen jelen vagy: mikor van időd írni?

Ez jó kérdés, néha magam sem tudom rá a választ. Nem vagyok éjszakázós típus, így ez a napszak nekem kiesik. Ha azonban jön egy gondolat, akkor mindig kerítek rá időt, hogy le tudjam írni. Ebben benne van az a bizonyos isteni gondviselés is, hiszen sikerül is

mindig úgy alakítani a helyzetet, hogy legyen erre mód és idő.

Honnan jött az írás szeretete? Munkád során van olyan személy akiből, akinek az alkotásaiból ihletet merítesz, akire példaképként tekintesz? Van e olyan szerző vagy mű, ami befolyásolta a gondolkodásmódodat?

Az írás szeretete gyerekkorom óta megvolt. Már tizenévesen novellákat gyároztam, számítógép akkor még nem volt, úgyhogy a családi Erika írógépet kalapáltam folyamatosan. Aztán volt egy nagyobb, jó két évtizedes kihagyás és

Szöke Lídia

csak néhány éve kezdtem újra, most már komolyabban foglalkozni az írással. Hogy vannak-e példaké-

peim? Persze, rengeteg! Ezt az évet egyébként épp nekik tervezem szentelni. Elindítottam a honlapomon, a www.szokolidia.hu oldalon egy sorozatot, Az én Helikonom címmel. Ebben minden hónapban emléket állítok egy írónőnek, aki akár munkássága, akár élettörténete miatt fontos számomra, inspirál engem. Januári műzsám Kosáryné Réz Lola, a februári pedig Jean Sasson volt.

Honnan jött ennek a könyvnek a gondolata? Mi volt az a cselekmény, életpillanat amikor elhatároztad, hogy új alkotás születik...

Nem volt tervezett, mint ahogyan általában egyik munkám sem előre eltervezett. Csak születik egy gondolat, melyet szül egy élethelyzet, egy mondat, egy személy, vagy bármi más. Ez elindít valamit, amiből aztán lesz egy novella, vagy akár egy könyv. A mustár magjai is egy novellából nőtte ki magát, amit a számítógépen találtam 2015. január 1-jén. Újraolvastam, tetszett, csak úgy éreztem, egy kicsit még bővítgetni kéne. Aztán addig bővült, hogy lett belőle egy több szálon futó családregény.

Az első könyved önéletrajzi ihletésű, a mindennapjaink történéseiből mutat be mozzanatokot és megosztod az olvasókkal istenélményed megtalálást. A Mustár magjai kitalált történet képzeletbeli szereplőkkel. Miben volt más megírnod ezt, mint az első könyvet?

Teljesen más volt! A két könyvnek azon kívül, hogy mindkettőt én írtam, semmi más közös vonása nincs. Az első, a Hétköznapi hit, ahogy Te is mondtad, kicsit önéletrajzi, bár hangsúlyozni szoktam, hogy ez nem az én önéletrajzom. Ezek csak mindennapi történetek, amiket első szám első személyben írtam ugyan, de bárkivel megeshetnek és meg is esnek. A lényegük nem az, hogy rólam szólnak-e, hanem az, hogy rajtuk keresztül szerettem volna megmutatni a mindennapokban jelenlévő kis csodákat, az isteni gondviselést. Persze akik ezt olvasták, azok gyakran „igyekeznek”, hogy A mustár magjaiban is megtaláljanak engem. Őket sajnós ki kell ábrándítanom, mert ez a könyv teljes egészében

fikció, én találtam ki mind a történetet, mind a szereplőket. Egyik esemény sem velem történt, egyik szereplő sem én vagyok.

- Hogy és mikor kezdted el kialakítani magadban a történet vázlatát, a szereplők karakterét? Megvolt előre a kész történet, vagy írás közben alakult ki? Mennyit változtak a kezdeti elképzelésedhez képest?

„Átlagos emberek mindennapjaiba kapunk betekintést, mégis ők az élet igazi hősei. Olyanok, mint a mustár magjai, akik apró, gyenge hajtáskákból erős, hatalmas fákká növekednek az élet viharain keresztül.”

Mindig menet közben alakul. Volt, hogy egy-egy szálát hetekre félretettem, mert egyszerűen nem tudtam kitalálni, hogy ott mi is történjen. Aztán jött egy gondolat, és folytatódott a sztori abba az irányba. Hogy mi lesz a könyv vége, azt én is csak akkor tudtam meg, amikor odatettem a pontot az utolsó mondat végére.

- A Mustár magjai hétköznapi emberekről szól. Hétköznapi életek, érzelmek, cselekedetek, különböző személyiségekben és karakterekben. Én úgy éreztem könyvet olvasva mintha mellettem történne mindez, olyan jól sikerültek a jellemábrázolások. Hogyan tudtál - képletesen szólva - ennyi „ember bőrébe bújni” egyszerre? Ez empátikus képesség, hogy ennyire beleéled megad a másik ember életébe vagy a kitalált személyeket ismert emberek tulajdonságai-val ruháztad fel?

Kaptam olyan visszajelzéseket, engem jól ismerőktől, hogy igen, bár ez nem volt szándékos. Nyilván mindenki, így én is, saját kútforrásból, saját tapasztalásokból építkezem, amik óhatatlanul benne vannak mindenben, amit írok. Az azonban igaz, hogy mindig arra a szereplőre koncentráltam, akiről éppen írtam és minden más háttérbe került arra az időre.

- A regényben születésed előtti időszakokat (60-as, 70-es évek) mutatsz be teljesen élethűen és valóságosan. Ennek feltérképezése hogyan történt, milyen kutatómunkát igényelt pl. beültél a könyvtárba és elolvastad a korabeli lapokat?

Ez volt talán a legnagyobb munka. Rengeteget kutattam az interneten, idősebb rokonokat, ismerősöket kérdezgettem. Egyébként nagyon érdekes volt és nagyon szerettem ezt csinálni! Én az a fajta ember vagyok, aki szereti hallgatni az idősebbek történeteit arról a világról, amit saját maga nem ismerhetett. Néha olyan dolgokra bukkantam így, amikre nem is számítottam és amik esetenként egészen más irányban vitték a történetet.

- Ebben a könyvedben is megjelenik a fontos szerepet kap a vallásosság. A könyv fülszövegében a valóságoságot a tabu kategóriájába sorolod. Úgy érzed, hogy erről ma is tabu beszélni?

Bizonyos értelemben igen. Sokszor tapasztalom magam is, főleg kortársaim, de sokszor még idősebbek köréből is, hogy amikor elmondom, nálunk az a vasárnapi program, hogy megyünk a templomba, bizony úgy néznek rám, mintha azt mondanám, vasárnaponként mi a Marsra járunk. Nekem a hit fontos, nagyon szerves része az életemnek és ezért érzem fontosnak, hogy beszéljek, írjak róla.

- Miért tartottad fontosnak az unitárius lelkészi élet részletes bemutatását?

Unitárius vagyok, ebben az egyházban vagyok otthon. Ezt szó szerint értem, hiszen a templomban minden alkalommal azzal a tudattal lépek be, hogy itthon vagyok. A barátaimnak, igen nagy százaléka unitárius lelkész. Mindenképpen szerettem volna ezt a szálát beleszőni a történetbe, bár a végleges formája ennek is csak menet közben alakult. Eredetileg nem is azt szántam lelkésznek, aki végül az lett.

Miért választottad a Mustár magjai címet? Ez már az írás elején megszületett vagy csak a végén találtad ki?

A cím nálam mindig a legutolsó mozzanat. Hiszen ahhoz, hogy olyan címet adhassak, ami a legjobb

ban tükrözi azt, amiről írni szerettem volna, az kell, hogy már én magam is teljes egészében lássan a történetet. A mustár magjai mi magunk vagyunk. Az emberek. Akik kicsi, láthatatlan magból óriásokká nővünk az által, hogy élünk, tapasztalunk, szeretünk és szomorkodunk, tanulunk és fejlődünk.

Fontos kérdés lesz-e folytatása a könyvnek vagy már teljesen új könyvön gondolkodsz?

Ennek a könyvnek nem tervezek folytatást, bár őszintén szólva már olyan sokan kérdezték, hogy még az is lehet, hogy újragondolom a dolgot! De komolyra fordítva a szót, van ötletem, bár még nagyon kezdeti stádiumban. Erre az évre azonban nem tervezek új könyvet. Ezt az évet a régi szerelmemnek a novellaírásnak szeretném szentelni, amit a könyvek miatt az utóbbi időszakban nagyon elhanyagoltam. És persze

Az én Helikonom sorozatnak, amiről már beszéltem korábban. Ráadásul A mustár magjai-turné sem futott le még egészen, hála Istennek egyre több meghívást kapok könyvbemutatók tartására szerte az országból, és természetesen örömmel megyek el mindehova, ahova hívnak.

egyházközségeink életéből

Budapesti Unitárius Egyházközség

2015. december 20-án (vasárnap) 17 órától – évszázados hagyományainknak megfelelően – megrendeztük a gyermekek karácsonyi ünnepségét a templomban. Az est műsora a jórészt óvodás és kisiskolás gyermekek produkcióiból, rövid versekből és dalokból állt össze; *Szabó Csengele*, egyházközségünk gyakorló segédlelkészének vezetésével. Az ünnepség természetesen ajándékosztással zárult.

December 24-én (csütörtökön) 17 órakor szentesti áhitatot tartottunk templomunkban, amely végigvezette Jézus születéstörténetét bibliai idézetekkel és mindannyiunk által ismert karácsonyi dalokkal. December 25-én (pénteken) reggel 9 és délelőtt 11 órakor, valamint december 26-án (szombaton) délelőtt 11 órakor úrvacsoraosztással egybekötött karácsonyi ünnepi istentiszteleteket tartottunk. Óévbücsűztató istentiszteletünket december 27-én (vasárnap) 11 órától rendeztük. Egyúttal – Karácsony harmadik napja alkalmából – úrvacsora felvételére is vártuk testvéreinket. Újévi ünnepi istentiszteletünkön – 2016. január 1. (péntek), 11 óra – közreműködött *Szolnoki Zsuzsanna* – gordonka és *Nagy Zsuzsanna* – hárfá.

Dr. Rokolya Gábor

2016. január 17-én, vasárnap 11 órától ünnepi istentiszteletet tartottunk, a vallásszabadság kihirdetésének 448. évfordulója alkalmából. Január 24-én, a vasárnapi istentiszteletet követően *dr. Rokolya Gábor* közjegyző, jogtörténész, a magyar közjegyzőség történetének számos díjjal elismert kutatója, egyházközségünk tagja tartott vetített képes előadást. Ezután felelevenítettük a

Nagy Ignác utcai unitárius közebédek régi hagyományát.

Február 6-án, szombaton délután megrendeztük a gyermekfarsangot, amelyet a jelmezes felvonulás mellett udvari télbücsűztatóval, kiszabáb elégetésével is egybekötöttünk. Február 20-án, szombaton délelőtt ismét egyházközségünk volt a házigazdája az egyházkerületi gondnok-presbiteri találkozóknak. Február 27-én és 28-án (szombat-vasárnap) az *Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) erdélyi tagjait* láttuk vendégül, akik előadták a Dekameron-rulett című színdarabot, majd közreműködtek a *Közös utakon* című könnyűzenés istentiszteleten. A hónapzáró vasárnapi istentiszteletet ismét közebéd követte.

Március 13-án ünnepi istentiszteletet tartottunk az 1848/49-es forradalom és szabadságharc emlékére, Bartha-Pál Aba teológiai hallgató szószéki szolgálataival. Március 20-án, Virágvasárnap délelőtt 10 órától – már lapzártánkat követően – került sor húsvétváró családi délelőttünkre. Március 25-én, Nagypénteken este ismét előadjuk az Unitárius Passiót, Péterffy Gyula egyháztörténész-zeneszerző alkotását. Március 27-én, Húsvét vasárnap reggel 9, délelőtt 11 és este 6 órakor, valamint 28-án, Húsvét hétfőn délelőtt 11 órakor úrvacsorával egybekötött ünnepi istentiszteleteket tartunk.

Gyermekfarsang

A Budapesti Unitárius Egyházközség április 3-án (határozatképtelenség esetén április 10-én) tartja évi rendes közgyűlését, amelynek napirendjén a lelkészi és gondnoki jelentés, a zárszámadás és a költségvetés megtárgyalása és elfogadása szerepel. Mivel egyházközségünk tavaly ünnepelte a Nagy Ignác utcai templomos ingatlan felszentelésének 125. évfordulóját, a 2015. esztendő különösen eseménydús volt számunkra. A jubileumi ünneppsorozatról egyházközségünk jegyzője, *Zoltán Csaba* már részletesen beszámolt az *Unitárius Életben* (2015/5-6. szám, 20-24. oldal). Ezért *Kaveczkiné dr. Farkas Katalin* gondnoki beszámolójából ezúttal csak néhány fontos adatot, érdekességet és köszönetnyilvánítást emelünk ki. „Az eseménysorozat színvonalas megrendezése érdekében a Presbitérium szervezőbizottságot hozott létre, melynek tagjai: *Zoltán Csaba, Retkes Attila, Bencze Margit, Dr. Fori Hajnal, Sass Bernadett, Buzogány Zoltán, Mészáros Nóra, Szabó Csengele és Schmidt Gábor.* Több pályázaton is nyertünk támogatást, amely lehetővé tette, hogy a jubileumot méltó módon megünnepelhessek. Az Emberi Erőforrások Minisztériumától 3 MFt, a Szerencséjének Nonprofit Kft-től 1 MFt, Belváros-Lipótváros Önkormányzattól 1 MFt és a Reformáció Emlékbizottságtól 500 eFt vissza nem térítendő támogatást kaptunk. A Reformáció Emlékbizottság 2016-ra további 400 eFt támogatást biztosított a János Zsigmond emlékkonferencia megren-

dezéséhez. (...) Köszönet illeti a szervezőbizottság tagjait lelkes, odaadó munkájukért, amellyel valamennyien kitűnően vizsgáltak. A Bizottság elnöke, *Zoltán Csaba* kitűnően koordinálta az előkészítést, aktívan és eredményesen vett részt a finanszírozás megoldásában (pályázatok elkészítésében és beadásában). *Bencze Margit és Buzogány Zoltán* a rendezvények gasztronómiai részének, *Bencze Margit* pedig a kézműves programoknak a szervezését végezte. Külön köszönet illeti *Retkes Attila és Mészáros Nóra* kiemelkedő munkáját, amellyel az eseménysorozat kulturális és zenei programjait szervezték. *dr. Fori Hajnal* a dekoráció és a meghívó elkészítését és a vetélkedők megszervezését, *Sass Bernadett* a templom-épületet díszítő óriás molinó tervezését és elkészíttetését, *Schmidt Gábor* pedig az egyházközség lelkészeiről készült fotósorozat elkészíttetését vállalta. A képsorozat a lépcsőházban került elhelyezésre. *Muszka Ibolya* könyvtáros gyönyörű kiállítással gyarapította a látogatói élményeket, *dr. Barabássy Sándor* felügyelő gondnokunk pedig tudományos színvonalú vezetéssel várta a templomba látogatókat. (...) Nem feledkezhetünk meg a médiában történt számos megjelenésről sem (*Magyar Televízió, Duna Tv, Kossuth rádió* és egyéb mediaszereplések), amelyekért a közvetítéseket vezető *Dimény Zoltán* presbitertársunkat illeti köszönet. Úgy érezzük, ezek révén sikerült az unitárius egyházat szélesebb körben ismertté tenni.”

Retkes Attila

Közös rulett utak, Budapesten!

2016. február 27-én, szombaton, nevetéstől volt hangos a Budapesti Unitárius Egyházközség udvara és épülete. Kezdetben csak a konyhában volt sürgés forgás, és egy kis sírás, mert a hagyma felvágása mély érzelmeket képes a felszínre hozni.

Egyházközségünk konfirmandusai vendéglátásra készültek. A vendégek, pedig az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) központi csapatának tagjai voltak, akik 17-en indultak útnak, hogy a szombati és vasárnapi napot velünk töltsék.

Szombat délután 16 órától, részleteket adtak elő *Boccaccio Decameron* című munkája alapján. Humorral fűszerezett tanmeséket elevenítettek meg előttünk az egyletesek, s bár mindegyikük amatőr színész, s kezdetben csak kedvtelésből játszottak színházasdit,

mindenki valódi színház-élménnyel távozott. Kicsik és nagyok egyaránt nevettek és töltötték meg élettel a teret.

Azonban nem csak egy előadás erejéig toppantak be hozzánk. Ifjúsági Istentiszteletet is tartottak, melyet a kívülálló talán mindennek gondolhat, csak nem istentiszteletnek, hiszen sem a helyszín, sem a forma nem emlékezteti az embert a formális liturgiára. S mégis a hangulat, a közvetlenség, az egyszerűség, a mindennapiság, a szeretet, a tisztaság szárnyán legszabadabb isteni tisztelet, hálaadás volt jelen. A gyertyák fényében, a dalok szárnyán, az együttlét által beköltözött egy kis nosztalgiaival fűszerezett béke az emberek lelkébe.

Különös érzés volt vasárnap istentisztelet után, az ODFIE tevékenységeiről hallani. Megalakulásáról, fenn-

Az ODFIE csapat

A dalok szárnyán

A gyertyák fényében

állásáról, megmaradásáról, a lelkesedésről, a programokról, s aki részese volt, újra ott akart lenni, aki nem, az arra vágyott, bár egy szeletét megízlelhetné életüknek!

Szó mi szó felkorbácsolták a hangulatot, s az a sok pozitív hozzáállás, visszajelzés, mely itt létük következtében megnyilatkozott, nem csak az ő lelküket, de a mieinket is megmelengették. Előkészült valamire a világ, s hogy mi lesz belőle, még nem tudni, reméljük élni, tombolni, tenni, álmodni, tervezni, megvalósulni és szeretni fog, s nem utolsó sorban közösséget teremt egy közös úton. Egy szóval: Köszönjük!

Szabó Csengele

Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Karácsonyi köszöntés a tanácsteremben

Ünnepi istentisztelet

Szép adventi időszak és meghitt, boldog karácsonyi ünnepsorozat után a 2016-os esztendő a tervezés jegyében kezdődött meg Pestszentlőrincen. Az ünnepi istentiszteleteken híveink sokaságával, gyermekeink, immáron hagyományosnak nevezhető karácsonyi műsorával, lelkészeink szívet melengető beszédeivel a karácsony valamennyiünk számára elhozta az egész évi fáradtságok utáni békés, boldog és áldott pillanatokat.

Az új esztendő első kiemelkedő vasárnapja január 17-én, a Vallásszabadság ünnepén köszöntött ránk, amikor is a Kossuth Rádió élőben közvetítette az istentiszteletet templomunkból. A szószéki szolgálatot gyülekezetünk lelkésze, dr. Szent-Iványi Ilona és Kászoni-Kövendi József püspöki helynök végezték. Közreműködött a Nyitnikék Gondozónői Kamarakórus, Döbrössy János karnagy vezényletével, akiknek jelenléte és csodás ének tudása még tovább növelte a nap szépségét. Ezt követően szeretetvendégséget tartottunk a templom gyülekezeti termében, melyet ez alkalommal is hosszas beszélgetéssel, jókedvű együttléttel töltöttünk.

Az elkövetkező időszak számtalan programot, eseményt és kihívást tartogat számunkra, melyeknek előkészületei máris megkezdődtek.

Különösen fontos év lesz ez gyülekezetünk és templomunk számára, hiszen a Pestszentlőrinci Unitárius Templom idén fogja ünnepelni felszentelésének nyolcvanadik évfordulóját, melyet az esemény nagyságához méltó módon szeretnénk és fogunk megünnepelni.

Terveink szerint ennek keretében fog megvalósulni Savannah-i testvérgyülekezetünk néhány tagjának magyarországi látogatása is, akik hozzánk hasonlóan máris nagy örömmel és várározással készülnek erre az ominózus nyári hétvégére. Több évnyi levelezés és néhány videokonferencia után valamennyien nagyon várjuk már, hogy személyesen is találkozhatassunk.

Ezt megelőzően, tavaszi vasárnapjaink egyikén templomunk egykori odaadó, sokak által szeretett lelkészének, dr. Jakab Jenőnek tiszteletére fogunk emlékeztetést tartani, az ő családtagjainak, barátainak szíves együttműködésével.

Megkezdődött a konfirmandusok felkészítése is, a káté órákra az istentiszteletet megelőzően, vasárnap délelőttönként kerül sor, melynek pontos időpontjáról lelkészsünk, dr. Szent-Iványi Ilona folyamatosan tájékoztatja az érintetteket.

Az elmúlt esztendő talán legszebb ajándéka az volt számunkra, hogy több új hívet is üdvözölhattünk gyülekezetünk tagjai körében, s bízunk benne, hogy a 2016-os esztendő is szép és jó dolgokat tartogat majd számunkra és templomunk számára.

Farsang elmúltával most, a böjti időszakban, valamennyien egy kicsit megállunk, számot vetünk, tanulunk és fejlődünk, hogy jobb emberként, méltó emberként mehessünk tovább a számunkra kijelölt úton.

Szöke Lídia

Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség

Bár „*hóttalan (volt) a hegyek inge*” (Nagy Gáspár), de az alföldi még inkább, a karácsony hangulatát csak alig érezhetően folyásolta be. Szenteste az eltelt 26 év legnagyobb és leggazdagabban feldíszített karácsonyfa mellett „*teltház*” volt az ünneplés. Ahogy már jeleztük, a szép műsor mellett rengeteg ajándékot kapott a gyermekereg és a rászoruló családok. Köszönet érte híveinknek, a kívülálló adakozóknak (Pikó Csaba, ifj. Homoki János, Pozojevich Miklós, Dr. Moldován Antal), a Zoltán Csaba vezette Gondviselés Szervezetnek, az Unitárius Alapítványnak és másoknak. Az ünneplés első napja is meghozta a maga élményét. Az őszi, komor felhős idő ellenére itthon 27, a helyi Hajnal István Idősek Otthonában 11 és Gyulán, az ökumenikus kápolnában 21 ünneplő élt úrvacsorával, köztük többen nem egyházközségi tagjaink. Második nap délelőtt csak itthon templomoztunk.

Szilveszter éjszakájára sem volt téliesen kegyes az idő, de a ki sereg összegyűlt imádsággal, harangszóval búcsúztatni az óévet és köszönteni pezsgőbontással az új esztendő.

2016 Újév napján az elfáradt ünneplők közül kevesen jöttek el, no, meg a rossz idő miatt. Ezért csak „*vasárnapi*” istentiszteletet tartottunk az eddig bevett szokásainktól eltérően.

Január 3-án volt a beszámoló ünnepi istentisztelet, amikor felolvastuk a püspöki újévi körlevelet, valamint az aranykönyvi adományokat és a 2015-ben tartott szerződésainkat. Beszélgettünk a lelkész szolgálati idejére vonatkozó hosszabbítási kérelméről, amit a lelkész előterjesztésére a január 17-re összehívott egyházközségi közgyűlés napirendjére tűzve fogunk megtárgyalni.

Januárban éreztünk egy kicsi telet itt, az Alföld e részében is, amikor megérkezett a hó és fagyás, ami meghajtotta, földre kényszerítette a kinyílt, szép hóvirágjainkat (februárban ismét életre keltek és kecsesen bólogatnak a tavaszi időkben). A karácsonyra összegyűlt családok szétszéledtek, megkezdődött a munka, a gyülekezeti ténykedés, az iskolai hitoktatás.

A vidéken sehol tetten nem érhető vízkereszt semmi nyomát nem láttuk, még a katolikus közösségek környékén sem. Milyen jó volt otthon, Erdélyben a

híveink látogatásakor egymásba botlani ebben az időszakban a házszenelést végző szolgatárssal, esetleg még a családlátogatást végző református lelkésszel. Mi azért kihangsúlyoztuk és azzal vetettük észre, hogy számunkra ez hagyományos nap, hogy a mellett, hogy a hittanos gyerekekkel elbontottuk a gazdag karácsonyfát, elosztottuk a szaloncukrot, eltettük a díszeket pihenni karácsonyig, elbeszeltük már előzőleg a hittanóráinkon és az új esztendő első vasárnapján, hogy nekünk a vízkereszt és az utána következő események nagy évfordulót jelentenek unitárius egyházunk életében: a lelkiismereti és vallásszabadság törvényének kihirdetése 1568-ban Erdélyben, a Tordán tartott országgyűlésen. Fel is készültünk az évforduló méltó megünneplésére, amit 10-én, vasárnap tartottunk meg. Előkerült Körösfői-Kriesch Aladár festményének reprodukciója is, hogy lássák az emlékezők. Felolvasás hangzott el a törvény jelentőségéről, a hittanosok a káté, versek és énekek (43-as, 52-es) mondanivalóját, üzenetét kórusban adták elő. Az eseményről beszámolt a megyei újság is, valamint a helyi Amondó, amelyben 2.500 lakásban olvashatták és láthatták a kiválasztott fényképfelvételt is (amit elküldtünk az Unitárius Életnek, az Unitárius Közlönynek és az unitárius honlapunkra is, ahogy minden más gyülekezeti eseményről is). Egy hét múlva a közgyűlésünk alkalmával együtt kezdtük meg az egyetemese imahétet, a közgyűlés teljes mértékben támogatta a lelkész kérését szolgálati idejének meghosszabbításában.

Évek hosszú sora óta mozgalmas nálunk az ökumenikus imahét minden idegen hang ellenére. Azt is megtapasztaltuk, hogy majdnem teljesen lelkészfüggő ennek sikere. A leghidegebb napok ezen a héten voltak, de mégis sikeresek voltak az együttlétek. Mi, feleségemmel voltunk Dévaványán is a reformátusoknál, a végén hittvalló énekeinkből adtuk elő kérésre a 77-es és 312-es éneket. Aztán itthon mi kezdtük az istentiszteletek sorát. A szolgatársak soha nem kérték és kérik az előírt anyag feldolgozását, pedig volt papváltás bőven, a reformátusoknál már négy, a katolikusoknál nyolc is. Mindenki szabadon választotta meg mondanivalóját. A szolgálatok közt saját, vagy ökumenikus énekeinket

Szenteste Füzesgyarmaton

Egyetemese imahét

Vallásszabadság napja

Frasangolás

énekeltük. Mindhárom templomban verseltünk is, énekeltünk is unitárius gyerekeinkkel. A távoli vagy gyengélkedő híveinket elhoztuk és hazavittük autóval. Rajtunk kívül minden helyen énekelt a katolikus plébános vezette református kórus is. Gazdag ágapéval fejeztük be az estét, amit a hívek készítettek, adtak. A református gyülekezetben meglepetéssel is szolgáltunk. 22-én, a Himnusz születésnapjáról nem feledkeztünk meg. Feleségemmel énekkel vezettük be a rögtönzött műsort, majd egy egyetemista lányunk felolvasta Kölcsey költeményét, két hittanos lányunk szép énekléssel „*körítette*” azt, majd a népes gyülekezet együtt elénekelte Nemzeti Imádságunkat. Elvittük a farsangi hangulatot a helyi Hajnal István Idősek Otthonába is, valamint az imahét üzenetéből is adtunk át az otthon lakóinak.

Január 22-én délelőtt új híveket fogadtunk be gyülekezetünk tagjai közé. A Karcagon élő, brassói származású Ferenc Szabolcs mérnök keresett meg, hogy gyermekük Dániel a nyáron konfirmálni szeretne. Az édesapa unitárius, az édesanya katolikus, a neves brassói tanár Reiff István lánya (feleségemet is tanította annak idején), és néhai Májay Endre lelkész eskette őket, Dánielt Szász Ferenc jelenlegi lelkész keresztelte meg. Most mind a mi gyülekezethez fognak tartozni.

Január 24-én megemlékezést tartottunk Lovas Emike, (újonnan megkeresztelt felnőtt hívünk) nagymamájának emlékére, akit előző nap temettek el.

Január 29-30. napjain részt vettem egy emlékezetes, élménytelis lelkészi értekezleten Magyarúton, ahol az egyházkerületi lelkészi kar teljes létszámban jelen volt a tartalmas gyűlésezésen.

Február 7-én az egy évvel ezelőtt elhunyt Tóth Jánosra emlékeztünk unitárius felesége és elszármazott lánya kérésére. Ilyen alkalmakra szinte teljes búcsúszertartást végzünk az emlékezők kérésére.

Február 14-én emlékeztünk Nagy Lászlóné Éva Gabriella testvérünkre, akit két éve kegyetlen kór ragadt el közülünk. Erdélyt járó kedves hívünk emlékét többen felidéztek.

Február 14-én Gyulán tartottunk farsangzáró és nagybőjti elinduló istentiszteletet.

Február 18-án az önkormányzat testületi ülésére voltam hivatalos.

A farsang végeztével, már benne egy kicsit a nagybőjten (nem okozott gondot, hiszen itt a többség nem

tudja, hogy mi az a nagybőjt, a húsvétra való előkészület időszaka) az előző évek szokásaihoz híven gyermekeink tartották az „*istentiszteletet*”, Korcsok Klári középiskolás és öccse Andris, iskolai hatodikos hittanos. A „*lekció és prédikáció*” a farsang eredetéről, eseményeiről, hagyományairól, unitárius értelmezéséről szólt. Mókás verseket osztottunk ki, ismert népdalok dallamára alkalmi szövegeket fogalmaztam, többen beöltöztek valami érdekes jelmezbe, de álarc (maskara, maszk) majdnem mindenkin volt. Bőséges agapét készítettek a szülők, nagyszülők. Sok és értékes tombolat sorsoltunk ki a gyermekek örömeire. A Margaréta Családosok Egyesülete vezetője, Kovácsné Czeglédi Marika gondnokságunk is megjutalmazta a jelenlévő gyermekeket, függetlenül attól, hogy beöltöztek-e vagy nem, és attól, hogy történetesen nem unitáriusként volt jelen.

A lelkes közösség már megbeszélte azt is, hogy február utolján méltó istentiszteletet tart, szintén ökumenikus formában, a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja alkalmából, ami február 25-én van, de mi vasárnap tartjuk. Még ökumenikusabb lett, mint más alkalmaink, mert meghívtuk szolgálni városunk református teológiai hallgatóját, Gulyás Dórát, aki Budapesten tanul. Ez az emlékezés is rendhagyó, mert kis közösségünk 5 évvel ezelőtt emléktáblát avatott „*A KOMMUNIZMUS 1 MILIÓ ÁLDOZATA EMLÉKÉRE*”, ami sok ellenállásba ütközött, és nincs is ilyen jellegű emlékezés a városban, de még a környékünkön sincs. Mintegy félszáz érdeklődő vett részt az emlékezésen. Az ige hirdető mellett elmondta emlékező gondolatait Tóth Zoltán református lelképásztor és Húse József katolikus plébános, méltatva mindketten az emlékezés méltóságát és szükségszerűségét.

E sorok írója attól féltette ezt az alkalmat, hogy ne süllyedjen el az érdektelenségbe, mint több más ilyen alkalmunk. Sok volt a „*hiányzó*” a város vezetéséből, a különböző civil és más szervezetek köréből (ezt eredményezte a napfényes „*tavaszi*” vasárnap is). Sok szép vers és ének hangzott el hittanosaink és felnőttek előadásában, amit a helyi TV is lead több alkalommal a mi városunkban és a szomszédos Körösladány városában is.

Rövid, de tartalmas farsangunk után most már összekapaszkodva megyünk Húsvét felé. Nem tudjuk, milyen lesz a márciusi nagybőjti utunk, mert néhány évvel

ezelőtt pontosan a nemzeti ünnep napjára esett akkora hó, hogy alig tudtuk kiátni magunkat belőle. Most korán lesz húsvét, ahogy mondani szoktuk „*nagyon bent van*”. Mindenek ellenére készülünk most is megtartani a márciusi ünnepeinket, emlékezéseinket. Március 6-án, a Nők Napján köszönteni fogjuk az ünnepeket. A Nemzeti Ünnepen ökumenikus szertartással emlékezünk a református gyülekezetben alkalomhoz illő versekkel, énekekkel, szolgálattal.

Közben készülve az ünnepre, virágvasárnapján is megtartjuk istentiszteletünket. Majd dalosainkkal fele-

levenítjük a Péterffy Gyula-féle unitárius Passiót, Nagypénteken, március 25-én, délután 6 órai kezdettel előadva. Húsvétvasárnap a szokásos három helyen tartunk ünnepi úrvacsorázó istentiszteletet, itthoni templomunkban, a helyi Hajnal István Idősek Otthonában és Gyulán, a kórház kápolnájában, ez utóbbi két helyen a passióból is énekelve.

Istenáldotta tavasz- és ünnepvárást kívánunk minden jó embernek!

Balácsi László

Kocsordi Unitárius Egyházközség

Nagy sebességgel érkezett a 2016. év melynek első napját Kocsordon istentisztelettel köszöntöttük. Jó hangulatban kezdtük meg mindannyian az Újesztendőt!

Január 13-án megünnepeltük a Vallásszabadság napját, mely egyre inkább időszerűvé válik modern világunkban is. Mindezekről megemlékeztünk a szórványokban is a rendes istentiszteletek idején január második és negyedik vasárnapján.

Ökumenikus imahétre a hagyományt felelevenítve február 1-4. között került sor a helyi lelkészek szolgálatával, a kocsordi templomokat sorba látogatva. Felemelő a közös ünneplés mindannyiunk számára! Erdős Csaba református lelképásztor meghívásának eleget téve ökumenikus imaheti szolgálatot végeztem Kaplonyban az új református templomban február 19-én. Istennek legyen hála a közös imádkozásért!

Egyházközségünk képviselői részt vettek a Gondnok-presbíter találkozón Budapesten február 20-án.

Nőszövetségünk egyre aktívabb munkája eredményeként több alkalommal is összegyűlhettünk és értékes időt töltöttünk együtt lelki-testi harmónia megteremtésért! Minden második kedden rendes foglalkozás keretében találkozunk, melyek során az ima, elmélyülés, egymás lelki segítése kerül előtérbe. Előadókat is hívtunk: *Róka Mária* nyiregyházi egyháztagnak, hormon-egyensúly tanácsadó az endokrinológiai és lelki folyamatok érzékeny összefüggéseiről tartott vetített képes előadást *Hormonok Harca és Harmóniája* címmel február 9-én. A lelkészházaspár Házasságápolás

címmel tartott lelki gyakorlatokkal egybekötött előadást a Lakatos Csilla unitárius lelkész, klinikai szakpszichológus által összeállított Összehangoló anyagából kiemelve az ide vonatkozó részeket. Dr. Jakab Emese gyógyszerész-természetgyógyász, egyházközségünk tagja „*Útban az egészség felé*” címmel igen nagy sikerű előadást tartott mindannyiunk testi és lelki épülésére egyaránt február 28-án. Mindegyik alkalmat hosszas beszélgetés valamint szeretvendégség követte.

Az egyházközségünk férfi előljárói megleptek virágajándékaikkal március 8 alkalmából. Nagyon köszönjük a figyelmességet!

Ökumenikus istentisztelet keretében megünnepeltük március 15-ét templomunkban, az imádságot Takács Zoltán baptista, a szőszéki szolgálatot Bartha Mária-Zsuzsánna unitárius lelkész végezte. A református és unitárius fiatalok ünnepi szavalatokkal érkeztek, megnéztük az 1848-as eseményeket kivetítve és közösen énekeltek az ide kapcsolódó Kossuth énekeket. Szépen, életteltelten csengett templomunkban az emlékezet, reménységre buzdítva a jövőre nézve!

Bartha Mária Zsuzsánna

Unitárius hiterősítés

A keresztények 2000 éves hagyományához híven, lényegéhez tartozik a szegényekkel, a hátrányos helyzetűekkel való törődés. Ebben gyökerezik a beregi cigány misszió lényege is. A Jézust követő keresztény

Egyetemes imahét

A gyülekezet nőtagjainak köszöntése

közösségnek elsőrendű feladata a lelki-szociális segítségnyújtás és a közösségi fejlődés segítése (családlátogatás, patronálás, szociális segítézés).

Nagy feladat hárul a beregi unitárius szórványra, mint kis közösségre: egységben az anyaegyházzal, de mégis önállóan saját út kidolgozására kényszerül.

Kereszténységünk lényege, hinni Jézusban és követni őt. (konfirmációs felkészülések, családlátogatások a fiatalok kezdeményezésére, önálló, műsoros bemutatók nagyobb egyházi ünnepekre) Igen fontos, hogy a kibontakozás a jézusi szeretet jegyében alakuljon a foglalkozások folyamán, s végül így öltük magunkra az új embert. „*Hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek...*”(Mk. 16,15)

A Vásárosnaményi szórványban rendszeresen istentiszteleteket tartunk, mely alkalmakra és az ünnepekre a fiatalok versekkel, előadásokkal készülnek. Február 29-én farsangi ünnepséget tartottunk és megemlékez-

Verses előadás

tünk Dandos Gyula 56-os forradalmárról és megkoszoruztuk 2010-ben felavatott emléktábláját.

Felhős Szabolcs

Észak-magyarországi Unitárius Szórványegyházközség

Karácsonyi szavalatok

Karácsony szórványgyülekezetünk számára mindig felemelő ünnepi találkozást jelent. Hiszen az ünnep hívó szavára ünnepkor jobban megtelik az evangélikus egyházközség tanácsterme, ahol istentiszteleteinket rendszeresen tartjuk. Az úrvacsoraosztást karácsonyi ünnepség követi melyen az egész gyülekezet „szerepel”. A fiatalok versekkel, az idősebbek a karácsonyi énekekkel. Az Unitárius Alapítvány angyalának segítségével, a karácsonyi csomagok is kiosztásra kerültek, a támogatást ez úton is hálásan köszönjük.

Február 28-án került sor a szórványegyházközség éves közgyűlésére, melynek rendjén a lelkeszi jelentést és a gyülekezeti élet aktuális kérdéseit beszéljük meg.

Kriza János

hírek, események

Lelkeszi értekezlet. 2016. január 29-én került sor a Magyarországi Egyházkerület I. évnegyedi lelkeszi értekezletére. A kétnapos értekezlet helyszíne a magyar-kúti festői környezetben található, Fenyőliget Vendégház volt.

Az értekezlet *dr. Szent-Iványi Ilona* pestszentlőrinci lelkész áhítata nyitotta meg. A közös imádság és zsol-taréneklés után, *Kászoni-Kövendi József* püspöki helynök üdvözölte a teljes létszámban megjelent Magyarországon szolgáló lelkeszi kart. Kiemelte, hogy bár kevesen vagyunk, de a kicsi, a kevés is ugyanolyan fontos és szép mint a nagy tömbben élő unitárius közösségek, mert ez a miénk és az egység kis részeként feladat és kötelesség a helytállás, mert mi erre vállalkoztunk.

Az értekezlet a napirendi pontok megtárgyalásával folytatódott: a lelkeszre háruló adminisztratív feladatok megbeszélése után áttekintettük és pontosítottuk a

2016. évre vonatkozó eseménynaptárt és az ezzel kapcsolatos teendőket, valamint a témajavaslatokat tettünk a médiában megjelenő unitárius vonatkozású műsorokra.

Az értekezlet első napját közös vacsora és estébe nyúló kötetlen beszélgetés zárta, melynek rendjén a lelkeszi hivatás örömeiről és nehézségeiről egyaránt szó esett, de a jókedvű anekdotázás sem maradt el.

Az éjszakai pihenő és az ízletes reggeli után ismét imával és zsol-tárral kezdtük/folytattuk az értekezletet, majd felváltva számoltunk be az egyházközségeik életéről, munkánkról, jövőbeni terveinkről.

Kora délután búcsúztunk egymástól, megköszönve a gondviselő Istennek a találkozás lehetőségét, egymásnak a tartalmas együttlétet és a házigazdának a vendéglátást.

Kriza János

Lelkészi értekezlet Magyarokúton

Gondnok-presbiteri találkozó. Február 20-án tartotta a Magyarországi Egyházkerület a III. gondnok-presbiteri találkozóját. A találkozón 23 személy vett részt az egész ország területéről, de sajnos voltak olyan egyházközségek, ahonnan egyetlen személy (gondnok vagy presbiter) sem jelent meg. Azt különösen fájjaljuk, hogy van olyan egyházközség ahonnan a korábbi években sem jelent meg senki. Ezeknek a találkozóknak az elsőrendű célja, hogy a magyarországi unitáriusokat képviselő, vezető világi személyek, akik elkötelezettek egyházuk iránt személyes ismeretséget, kapcsolatokat kössenek, megismertessék egyházközségeiket és felvessék gondjaikat, megoldásokat keresve azokra.

A találkozón *Kászoni-Kövendi József* egyházkerületi püspöki-helynök tartott rövid áhítatot, majd a megjelenteket *dr. Barabássy Sándor* felügyelő gondnok köszöntötte, ez után pedig felkérte *Elekes Botond* főgondnokot, hogy aktuális egyházkerületi helyzetértékelését tegye meg.

Főgondnok úr üdvözölte az egyházkerület megjelent világi és lelkészi vezetőit, majd összefoglalta az elmúlt év fontosabb tapasztalatait.

Kiemelte az iskolai hitoktatás prioritásait, megemlítette, hogy a MUEME költségvetése kiegyensúlyozott, beszélt az egyházfenntartói járulékok kérdéseiről, az állami támogatásokról, de a 2015-ös év egyházkerületi gondjairól is. Arról, hogy a jövőben több egyházközségben is lelkész utánpótlásról kell majd gondoskodni, illetve az Észak-Dunántúli Egyházközségben (Győr) kialakult méltatlan helyzetről, ahol is a lelkésznek a munkaviszonyát az egyházkerület felmondta és bírósági perek vannak folyamatban. Végül főgondnok úr röviden ismertette egyházunk főjegyzőjének, *Győrő Dávid*nak sajtónyilvánosságra került magánvéleményét a házassággal kapcsolatban, amit az egyház Elnökségének javaslatával ellentétben tett meg.

A meghívó szerinti napirendnek megfelelően a következő előadó *Máté Ernő* egyházkerületi közügyigazgató volt, aki időszerű egyházkerületi, egyházközség-igazgatási témákról (pl. szórványszervezés, egyháztagok nyilvántartása, egyházközségi adminisztráció, egyházi törvények betartása, szankciók, stb.) tartott rövid áttekintést, elsősorban a pécsi tapasztalatokat figyelembe véve. Felhívta a figyelmet az egyházközségi adminisztráció pontos vezetésére.

A kávészünet után a gondnok-presbiteri kerekasztal beszélgetés következett. *dr. Barabássy Sándor* felügyelő gondnok felolvasta *dr. Rezi Elek* egyetemi tanár Unitárius erkölcsstan című könyvéből a házasság fogalmának unitárius meghatározását, és annak taglalását. Ezután Elekes főgondnok úr tájékoztatta a jelenlévőket az egyházkerület elnökségének álláspontjáról, a házassággal kapcsolatban, ami egybevág Magyarország Alaptörvényében meghatározottakkal. Hiányolta, hogy egyházunkban, szemben más egyházakkal, nem kerülnek megvitatásra fontos elvi kérdések, nem kerül közzétételre az egyház hivatalos álláspontja. Ilyen kérdések, a meglehetősen kívül például az eutanázia, a méhen belüli magzat jogai és más fontos kérdések, amelyekről vitát kell lefolytatni, és a Főtanácsnak állást kell foglalnia. Ezt a kérdést az egyház vezetésében már többször felvetette.

Az élénk vita után, a főjegyző úr magánvéleményével szemben, a gondnok-presbiteri találkozó egyhangúlag megfogalmazta álláspontját: Egy ilyen horderejű nyilatkozatra, amely a házasságról megjelent, széles egyházi legitimáció (Egyházi Képviselőtanácsi, Főtanácsi állásfoglalás) alapján kerülhetett volna sor. Az ennek ellenére kiadott nyilatkozat káros és elbizonytalanító. A gondnok-presbiteri ülés résztvevői kezdeményezik, hogy a kérdést tárgyalja meg a Magyarországi Egyházkerület és az EKKT tegyen közzé állásfoglalást. Az ülés résztvevői szerint a házasság intézménye 2000 éve, és a 2011 évi Magyar Alaptörvény szerint is, a férfi-nő szövetségére van fenntartva.

Dr. Barabássy Sándor

A Gondnok-presbiteri értekezlet résztvevői

Összefoglaló az Egyházkerületi Képviselő Tanács üléséről. 2016 március 4-én került sor az Egyházkerületi Képviselő Tanács (EKKT) soron következő ülésére. *Léta Sándor* áhítata után *Kászoni-Kövendi József* püspöki helynök üdvözölte a jelenlévőket.

A határozatképesség megállapítása és a napirendi pontok elfogadása után megkezdődött az érdeemi tanácskozás. A Tanács tagjai elfogadták a 2016. május 21-én sorra kerülő Egyházkerületi közgyűlés napirendi pontjait majd titkos szavazással *Buzogány Zoltán* személyében új tagot választottak az Unitárius Alapítvány megüresedett kuratóriumi helyére.

Joan Kereki, néhai Kereki Gábor unitárius lelkész özvegye nagy értékű adományt hagyott a kocsordi egy-

házközsége, a Tanács döntött a hagyaték befogadásáról és határozatot hozott, hogy az egyházkerülethez tartozó egyházközségeken virágvasárnap a hirdetések rendjén köszönettel méltassák az adományt.

Néhai Kereki Gábor unitárius lelkész özvegye végrendeletében 10 ezer GBP (4,1 m Ft) összeget hagyott a Kocsordi Unitárius Egyházközsége.

Kereki Gábor lelkész jelen volt a kocsordi templom építésénél, ő festette meg a fakazettás mennyezetet 1936-ban. Az 1940-es években a Budapesti Unitárius Egyházközség másodlelkésze, 1948-ban Oxfordban ösztöndíjas-ként folytatta tanulmányait, ahonnan már nem tért vissza Magyarországra. Első felesége halála után kötött házasságot Joan Kerekivel. 1990 után rendszeresen látogattak Magyarországra. Szoros baráti kapcsolatot ápoltak Szent-Iványi Ilona és Kászoni József lelkészekkel, valamint más egyháztagokkal is. 1995-96-ban a kocsordi templom felújításra támogatták nagyobb összegű adományukkal.

Joan Kereki férje halála után is rendszeresen ápolta magyarországi kapcsolatait és végrendeletében sem felejtkezett meg Gábor bácsi hazájáról. A végrendelet alapján egy külön Kereki Gábor Alapot is létrehozott magyarországi és erdélyi lelkészek egyesült királysági tanulmányainak támogatására.

Kereki Gáborné már súlyos beteg volt, amikor 2016 januárjában 96 évesen elhunyt. Végrendeletét barátai küldték el, mivel abban a Kocsordi Egyházközség is szerepelt. Dr. Mihály Noémi ügyvéd felvette a kapcsolatot az egyesült királysági ügyvédi-közjegyzői irodával és a kocsordi gyülekezet nevében bejelentette, hogy igényt tart az egyházközség a hagyatékra. Özvegy Kereki Gáborné, Mrs. Joan Patricia Kereki emléke legyen örökké áldott!

Dr. Szent-Iványi Ilona egyházkerületi jegyző részletesen beszámolt az iskolai hit- és erkölcsstan oktatásról, öröndetes tény az oktatásban részvevők számának növekedése miatt – a lelkészek mellett – további világi hitoktatók bevonása szükséges. A Tanács az iskolai hitoktatást segítését egyik legfontosabb feladatának tekintti, ezért jóváhagyta az Elnökség döntését az állam által biztosított keretösszeg saját alapból történő 400 ezer forintos kiegészítését.

A 2015-ben tartott Egyházkerületi Közgyűlés határozata alapján az egyházkerület megvásárolta a kocsordi templom mellett üresen álló telket. *Bartha Mária Zsuzsanna* lelkész a gyülekezet nevében mondott köszönetet.

Kászoni-Kövendi József püspöki helynök beszámolt az Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség helyzetéről, az egyházkerület lelkészei által Győrben tartott istentiszteletekről, melyek minden hónap utolsó vasárnapján kerülnek megtartásra.

A EEKT foglalkozott *Gyerő Dávid* főjegyző közzétett magánvéleményével és ezzel kapcsolatban egyhangúan közleményt fogadott el.

Máté Ernő közügyigazgató a közelmúltban átvizsgálta az egyházközségek szabályos működését alátámasztó közgyűlési jegyzőkönyveket és ezek alapján tette meg jelentését. Kiemelte, hogy véleménye szerint a helynöki vizsgálószékeket meg kellene újítani és a régi formalitásokon (pl. kanonikus kérdések) változtatni kellene.

Dr. Barabássy Sándor beszámol a gondnok-presbiteri értekezlet megtartásáról, melyet a Tanács tudomásul vesz.

Befejezésül a kocsordi egyházközség fejlesztési terve kerültek megbeszélésre, az EEKT elvielében támogatja a kezdeményezést és megbizta az egyházkerület Elnökségét a további egyeztetések elvégzésére.

Közlemény

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Képviselő Tanácsa értetlenül áll Gyerő Dávid főjegyző 2016. február 5-én közzétett *A teremtett ember méltóságáért – állásfoglalás Románia alkotmánya 48. cikkelyének módosítása tárgyában* c. közleményével szemben.

A Főjegyző állásfoglalása közzétételekor kiemelte, hogy egyéni véleményét ismerteti, azonban a közleményben a neve alatt egyházi tisztségét is feltüntette. A közlemény a Magyar Unitárius Egyház kolozsvári központja által működtetett hivatalos honlapján is olvasható. Eljárásával Gyerő Dávid azt a hamis látszatot keltette az unitáriusok és más felekezettük előtt, hogy az állásfoglalásban a házasságról kifejtett véleménye az unitárius egyház hivatalos véleményét tükrözi.

Az előbbiekre való tekintettel szükségesnek tartjuk a közvéleményt az alábbiakról tájékoztatni.

A Magyar Unitárius Egyház főhatóságai a házasság közjogi meghatározásának kérdéskörét mindeztáig formálisan nem vették napirendjükre, ezáltal az egyház bárminemű hivatalos állásfoglalása jelenleg fogalmilag kizárt.

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Elnökségének, a 2016. február 20-ai gondnok-presbiteri találkozó résztvevőinek és az egyházkerület Képviselő Tanácsának egyhangú és határozott véleménye, hogy a házasság egy férfi és egy nő formális kapcsolatára alapuló szeretetközösség. Ebben a kérdésben az unitáriusoknak a többi keresztény egyházzal azonos az álláspontja. Mindhárom testület úgy ítéli meg, hogy a Főjegyző személyes véleményének - ami nem tükrözi sem az unitárius egyház, sem az unitáriusok nagytöbbségének a véleményét - nyilvánossá tétele az egyház szempontjából elhibázott és káros volt.

A Magyarországon élő unitáriusok ahhoz tartják magukat, amit a Szentírás, Magyarország Alaptörvénye, és a dr. Rezi Elek teológiai professzor, az unitáriusok egykori főjegyzője által írt Unitárius Erkölcsstan is rögzít: a házasság a férfi és nő egyenjogúságot biztosító, szabad, életre szóló önkéntes szövetsége.

Budapest, 2016. március 4.

A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerülete Képviselő Tanácsa

Hiszem...

Hiszem, hogy e világ nem a véletlenségek láncolata.

Hiszem, hogy minden valamiért van.

Hiszem, hogy a világnak az a természete, elrendeltetése, végzete, eltökéltsége, megmásíthatatlan akarata, hogy olyan személyiségeket alakítson ki, akik nagy valóságossággal egynek tudják, érzik magukat az egész világgal, s aszerint cselekszenek.

Hiszem, hogy a világcél megvalósítása sok apró szándék, embernyi akarat kiteljesedésén keresztül munkálkodik, hogy minden nemzetségnek, minden egyének a végtelen lánc egy szemének kikovácsolása jutott osztályrészül.

Hiszek ebben a feladatban, az én külön kis célomban. Legelőször is az egyéniségemet, a világot tükröző harmatcseppet akarom tisztává és teljessé tenni. Nem fojtom el az én sokréteges személyiségem egyik megnyilatkozását sem; a „testemnek” épen annyira élek, mint a „lelkemnek” – de igyekezem minden kívánságomat, ösztönömet, rángásomat összhangba hozni az eddigelé kifejlődött legmagasabb, legértékesebb tulajdonságommal. Ezenkívül arra töreksem, hogy másokkal, testvéreimmel a közös társaságban, kiépítsem a szeretet kapcsolatait. békességet mindvégig megőrizni kívánom, s azokkal, akikkel ölelős, forró szeretet köt közös érdekeink közös szolgálatára szövetkezem.

Hiszem, hogyha az én kicsi célomat az én rövid életemben megvalósítom, valamit tettem, aminek magában is értéke van, s aminek értelmét a halál nem tudja elvenni.

Hiszek az ember méltóságában; s ha magát a világcéllal azonosítja: az akarat szabadságában.

Hiszem, hogy az én igazi énem akarata az az akarat, amelyik a világcélban jut kifejezésre, s hogyha a világcélt követem, a saját akaratomat követem.

És hiszem az Istent: oh e világ gyönyörűsége, hatalmas, csodálatos, boldog végzetű, megdöbbentő és titokzatos; s amikor csordulásig megtelek vele, amikor elnyom a végtelenség, főleml közvetlensége, megújongtat az öröme, akkor buggyan ki belőlem: Isten.

Ne kérdezzétek tőlem mit jelent nekem ez a szó.

Nekem olyan ez, mint a jaj a szenvedőknek, az oh a meglepettnek, a kacagás az örvendezőknek, mindent kifejez ez, mert semmit nem mond. Én nem szállok vitába, nem állítok, nem bizonytok; következetes nem vagyok, okokat nem hozok föl: én csak sóhajtok, sírok, ujjongok, lelkesedem: Isten.

A vallás megadja az én életem célját; a tudomány hozzásegít az eléréséhez; a művészet alkalmat ad, hogy benne gyönyörrel elmerüljek. Az én imígyen teljessé váló életemben várom Istent, hogy kinyilatkoztassa magát.

(Balázs Ferenc: Bejárom a kerek világot)

Hálás köszönetünket fejezzük ki támogatóinknak, akik 2015-ben személyi jövedelemadójuk 1%-át egyházunknak ajánlották fel. Az SZJA 1%-ának felajánlásáról 2016-ban is hasonlóan lehet rendelkezni. Amennyiben adója 1%-át egyházunknak kívánja felajánlani, akkor az egyház nevét és technikai számát kell a nyilatkozaton feltüntetnie, az alábbiak szerint:

A kedvezményezett neve:

Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete

Technikai száma: 0200

A második 1% felajánlható az Unitárius Alapítványnak az alábbiak szerint:

Unitárius Alapítvány. A kedvezményezett adószáma: 18052459-1-41

Adója 1%-ának a Magyar Unitárius Egyház részére történő felajánlásán kívül azt is tisztelettel kérjük, hogy adófizető családtagjai, barátai, ismerősei figyelmét is hívja fel és bátorítsa őket arra, hogy az SZJA 1%-át magyarországi unitárius egyházi szervezet részére ajánlják fel.

Előre is köszönjük támogatását, amellyel hozzájárul a kárpát-medencei unitárius közösség jövőjének építéséhez, tevékenységének fejlődéséhez, értékeinek gyarapításához.

**A Magyar Unitárius Egyház
Magyarországi Egyházkerületének
kiadványa**

Megjelenik kéthavonta.

Alapítási év: 1947.

HU ISSN 01331271

Szerkesztőbizottság:

Kriza János főszerkesztő

Szerkesztők:

Bartha Mária Zsuzsánna

Retkes Attila

Szász Adrienne

Farkas Wellmann Éva

Lapterv, tördelés:

Kriza János

Szerkesztőség címe:

1055 Budapest.

Nagy Ignác u. 2-4

Telefon/fax: 311-2801

unitariusélet@gmail.com

Index: 25 842

Terjesztő, felelős kiadó:

Magyar Unitárius Egyház

Magyarországi Egyházkerülete

Előfizetés: mue@unitarius.hu

Éves előfizetés ára: 3.600 Ft.

A lapszámok interneten előrhetőek a
tudastar.unitarius.hu oldalon

Adományokat szívesen fogadunk.

Bankszámlaszám:

11713005-20011631

Nyomda:

Press Time Kft.

1066 Budapest, Lovag u. 15.

Felelős vezető:

Schmidt Dániel

Kéziratokat nem őrzünk meg

és nem küldünk vissza.

A lapban közölt írások

nem tükrözik feltétlenül

a szerkesztőség álláspontját.

Következő lapzárta:

2016. április. 25